

**«ҚазАвтоЖол» Ұлттық Компаниясы»
Акционерлік қоғамы**

2020 жылдың 31 желтоқсанында
аяқталған жыл ішіндегі
қаржылық есептілік

Мазмұны

Басшылықтың 2020 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл бойынша қаржылық есептілігін дайындау және бекіту үшін жауапкершілігі жөнінде мәлімдемесі	3
Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі	4-6
Қаржылық жағдай туралы есеп	7-8
Пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы есеп	9
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп	10
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп	11-12
Қаржылық есептілікке ескертуле	13-58

Басшылықтың 2020 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл бойынша қаржылық есептілігін дайындау және бекіту үшін жауапкершілігі жөнінде мәлімдемесі

Басшылық 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша «ҚазАвтоЖол» Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамының (бұдан әрі – «Компания») қаржылық жағдайын, көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша қызмет нәтижелерін, ақша қаражатының қозғалысын және меншікті капиталдағы өзгерістерді әділ көрсететін қаржылық есептілігін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ХҚЕС») сәйкес дайындауға жауапты.

Қаржылық есептілікті дайындаған кездегі басшылықтың жауапкершілігі:

- есеп саясаты қағидаларын дұрыс таңдауды және оның қолданылуын қамтамасыз ету;
- ақпаратты, атап айтқанда есеп саясаты туралы деректерді мұндай ақпараттың орындылығын, нақтылығын, салыстырмалығын және түсініктілігін қамтамасыз ететін түрде беру;
- ХҚЕС талаптарын орындау есептілікті пайдаланушыларға қайсыбір мәміленің, сондай-ақ өзге оқиғаның немесе жағдайдың Компанияның қаржылық жағдайына және қызметінің қаржылық нәтижесіне әсер ететін ықпалды ұғынуы үшін жеткілікті болмаған жағдайда қосымша ақпаратты ашып көрсету; және
- Компанияның таяудағы келешекте қызметін жалғастыру қабілетін бағалау.

Басшылық төмендегілер үшін де жауапкершілік көтереді:

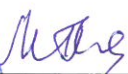
- Компаниядағы ішкі бақылаудың тиімді және сенімді жүйесін әзірлеу, енгізу және қолдау;
- есепті Компания мәмілелерін ашып көрсетуге және түсіндіруге мүмкіндік беретін түрде жүргізу, сондай-ақ Компанияның қаржылық жағдайы туралы жеткілікті деңгейде дәл ақпаратты кез келген күні ұсыну және қаржылық есептіліктің ХҚЕС талаптарына сәйкес келуін қамтамасыз ету;
- бухгалтерлік есепті Қазақстан Республикасының заңнамасына және ХҚЕС сәйкес жүргізу;
- Компания активтерінің сақталуын қамтамасыз ету бойынша барлық мүмкін орынды шаралар қабылдау; және
- қаржылық және өзге теріс пайдалану деректерін анықтау және алдын алу.

2020 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл бойынша қаржылық есептілікті Компания басшылығы 2021 жылдың 25 наурызында бекітті.

Компания басшылығы атынан:

Әліпов Ұ.Т.
Басқарма Төрағасы

Медеубаева Г.К.
Бухгалтерлік есеп департаментінің
директоры – Бас бухгалтер

2021 жылдың 25 наурызы
Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы

2021 жылдың 25 наурызы
Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы

«КПМГ Аудит» жауапкершілігі шектеулі серіктестік
Қазақстан, А25D6Т5, Алматы,
Достық д-лы, 180,
Тел.: +7 (727) 298-08-98

Товарищество с ограниченной ответственностью «КПМГ Аудит»
Казахстан, А25D6Т5, Алматы,
пр. Достык, 180,
E-mail: company@kpmg.kz

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

«ҚазАвтоЖол» Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамының акционері мен басшылығына

Пікір

Біз «ҚазАвтоЖол» Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамының (бұдан әрі - «Компания») 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есептен, көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша пайда немесе залал мен өзге де жиынтық кірістен және ақша қаражаттарының қозғалысы мен меншік капиталдағы өзгерістер туралы есептерден, сондай-ақ, есеп саясатының маңызды тұжырымдамалары мен басқа түсіндірмелі ескертпелерден тұратын жылдық қаржылық есептіліктің аудитін жүргіздік.

Біздің пікірімізше, жылдық қаржылық есептілік 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның қаржылық жағдайының, сондай-ақ көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша оның қаржы нәтижелерін және ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес барлық елеулі көріністерін әділ көрсетеді.

Пікір білдіруге негіздеме

Біз Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес аудит жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің жауапкершілігіміз бұдан әрі біздің есебіміздің «Жылдық қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары кеңесінің (БХӘСК Кодексі) Кәсіби бухгалтерлердің халықаралық әдеп кодексіне (оның ішінде, халықаралық тәуелсіздік стандарттарына) және біздің жылдық қаржылық есептіліктің аудитіне тиісті Қазақстан Республикасында қолданылатын әдептілік талаптарға сәйкес Компанияға қатысты тәуелсіз болып табыламыз және біз басқа да әдептілік міндеттемелерді аталған талаптар мен БХӘСК Кодексіне сәйкес орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіздеме болуға жеткілікті және тиісті деп есептейміз.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық ХҚЕС сәйкес аталған қаржылық есептіліктің дайындауы мен әділ ұсынылуына және де алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбаған жылдық қаржылық есептілікті дайындау үшін басшылық қажет деп анықтайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

«ҚазАвтоЖол» Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамы

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

2-бет

Жылдық қаржылық есептілікті дайындауда басшылық Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетін бағалау, сәйкес жағдайларда үздіксіз қызметке қатысты мәселелерді ашып көрсету және басшылық Компанияны жауып тастауға немесе оның операцияларын тоқтатуды ниеттеніп отырған немесе одан басқа нақты балама нұсқасы болмаған жағдайларды қоспағанда бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдану үшін жауапты.

Басқару өкілеттілігіне ие тұлғалар Компанияның жылдық қаржылық есептілігін дайындауды қадағалауға жауапты.

Аудиторлардың қаржылық есептілік аудитіне жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз жылдық қаржылық есептіліктің толығымен алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбағандығы туралы ақылға қонымды сенімділік алу және де біздің пікіріміз енетін аудиторлардың есебін шығару. Орынды сенімділік жоғары дәрежедегі сенімділікті білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит бар болған кездегі елеулі бұрмалануларды әрқашан табатындығына кепіл болып табылмайды. Бұрмаланулар алаяқтық әрекеттер немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және де егер олар жеке немесе жиынтық түрінде осы жылдық қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдерге ықпал етуі негізді түрде жорамалданса, маңызды болып саналады.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит бойы кәсіби күмәншілдікті сақтаймыз. Одан бөлек біз келесілерді орындаймыз:

- алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан жылдық қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз және де осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және өткіземіз және де біздің пікірімізді білдіру үшін негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Алаяқтық әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелі қателіктер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелінен жоғары, өйткені алаяқтық әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізу, ақпаратты немесе әрекетті бұрмалап көрсетулерді немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтуді қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатымен, бірақ Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатынсыз, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің түсінігін аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін және басшылықпен дайындалған ашып көрсетілген ақпаратты бағалаймыз;
- басшылықтың бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдануының заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз және де алынған аудиторлық дәлелдер негізінде Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туғызуы мүмкін оқиғалар немесе шарттарға байланысты елеулі белгісіздіктің бар-жоқтығы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деген қорытындыға келсек, біздің аудиторлардың есебінде жылдық қаржылық есептіліктегі сәйкес ашып көрсетілген ақпаратқа назар аудартуымыз керек немесе осындай ашып көрсетілген ақпарат орынсыз болса, пікірімізді түрлендіруіміз керек. Біздің қорытындыларымыз біздің аудиторлардың есебінің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе шарттар Компанияның үздіксіз қызметті жалғастыру қабілетінің жоғалуына әкелуі мүмкін;

«ҚазАвтоЖол» Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамы

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

3-бет

— жылдық қаржылық есептіліктің ашып көрсетілген ақпараты енетін бүтіндей ұсынылуын, құрылымы мен мазмұнын, және де жылдық қаржылық есептіліктің негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды әділ ұсынылуын қамтамасыз етілетіндей көрсетуін бағалаймыз.

Біз басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға, тым болмағанда, аудиттің жоспарланған көлемі мен уақытын, сондай-ақ, біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері енетін аудиттің елеулі табуларын айтып білдіре отырамыз.

Нәтижесінде тәуелсіз аудиторлардың осы аудиторлық есебі шығарылған тапсырма жетекшісі:

Иманкулов А. С.

Қазақстан Республикасының
сертификатталған аудиторы,
2016 жылдың 15 сәуірінде берілген
біліктілік куәлігінің № ҚМ-0000337

«КПМГ Аудит» ЖШС

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі аудиторлық қызметпен айналысу үшін 2006 жылдың 6 желтоқсанында берген мемлекеттік лицензиясының №0000021

Дементьев С.А.

«КПМГ Аудит» ЖШС-нің
Жарғы негізінде әрекет ететін Бас директоры

25 наурыз 2021 жыл

«ҚазАвтоЖол» Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамы
 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есеп

мың теңге	Ескер- ту	2020 жылдың 31 желтоқсаны	2019 жылдың 31 желтоқсаны
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	11	1,601,862	1,482,190
Материалдық емес активтер		37,396	45,535
Берілген ұзақ мерзімді аванстар	12	134,873,543	194,608,900
Дебиторлық берешек	15	310,360,795	108,804,059
Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы	24	93,315,737	77,643,588
Өзге ұзақ мерзімді активтер	13	7,535,529	6,344,042
Барлық ұзақ мерзімді активтер		547,724,862	388,928,314
Қысқа мерзімді активтер			
Қорлар		16,561	17,759
Қысқа мерзімді дебиторлық және өзге берешек	15	14,157,452	11,983,136
Берілген қысқа мерзімді аванстар	12	207,063,856	220,193,860
Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы	24	13,783,793	10,250,586
Алынатын ағымдағы табыс салығы		35,351	64,686
Қолданылуы шектелген ақша қаражаттары	14	162,779	653,155
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	16	7,015,120	3,306,638
Қысқа мерзімді активтер жиыны		242,234,912	246,469,820
Активтер жиыны		789,959,774	635,398,134

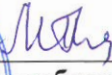
мың теңге	Ескерту	2020 жылдың 31 желтоқсаны	2019 жылдың 31 желтоқсаны
Меншікті капитал	17		
Жарғылық капитал		2,342,779	2,342,779
Капиталды сақтық қорлары		636	636
Жинақталған залал		(46,841,446)	(34,295,957)
Меншікті капитал жиыны		(44,498,031)	(31,952,542)
Міндеттемелер			
Ұзақ мерзімді банк қарыздары	18	621,608,193	448,547,199
Ұзақ мерзімді кепілді міндеттемелер	22	2,324,515	2,464,989
Болашақ кезеңдегі кірістер	23	9,553,519	6,771,032
Принципалдан алынған ұзақ мерзімді аванстар	21	18,908,422	28,058,470
Кейінге қалдырылған өтеулер бойынша міндеттемелер	24	78,436,996	69,012,425
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	8	1,234,057	1,303,816
Ұзақ мерзімді міндеттемелер		732,065,702	556,157,931
Кредиторлық және өзге берешек	19	3,879,605	8,781,814
Принципалдан алынған аванстар	21	74,421,488	58,921,957
Қысқа мерзімді банк қарыздары	18	1,710,755	23,212,242
Ағымдағы табыс салығынан басқа төленетін салықтар		596,491	711,737
Қысқа мерзімді резервтер		259,482	936,698
Төленетін қарыздар бойынша сыйақылар	18	4,151,013	2,725,549
Кейінге қалдырылған өтеулер бойынша міндеттемелер	24	11,250,322	10,250,586
Өзге ағымдағы міндеттемелер	22	6,122,947	5,652,162
Қысқа мерзімді міндеттемелер		102,392,103	111,192,745
Міндеттемелер жиыны		834,457,805	667,350,676
Меншікті капитал және міндеттемелер жиыны		789,959,774	635,398,134

Компания басшылығы атынан:

Әліпов Ұ.Т.
Басқарма Төрағасы

2021 жылдың 25 наурызы
Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы

Медеубаева Г.К.
Бухгалтерлік есеп департаментінің
директоры – Бас бухгалтер

2021 жылдың 25 наурызы
Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы

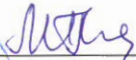
«ҚазАвтоЖол» Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамы
 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша пайда немесе залал және басқа жиынтық кіріс туралы
 есеп

мың теңге	Ескерту	2020 ж.	2019 ж
Принципалдан алынған құрылыс шығындарын өтеу	5	311,302,362	254,513,190
Принципалдан алынған Компания шығындарын өтеу		1,544,045	1,545,576
Құрылысты ұйымдастыру және басқару бойынша қызмет көрсетуге байланысты шығындар	5	(309,648,300)	(253,662,364)
Кіріс	5	3,198,107	2,396,402
Өзіндік құны	6	(1,544,045)	(1,545,576)
Валовая прибыль		1,654,062	850,826
Административные расходы	7	(1,503,278)	(1,330,961)
Жалпы пайда	26	1,913,279	(2,029,221)
Әкімшілік шығындар	9	1,856,869	2,488,775
Шарт бойынша саудалық дебиторлық берешек пен активтердің құнсыздануынан болған (залал)/қалпына келтіру	9	(2,327,588)	(1,027,166)
Операциялық қызметтен болған пайда/(залал)		1,593,344	(1,047,747)
Қаржылай (шығындар)/кірістер, нетто	10	(608,810)	94,302
Қарыздар бойынша бағамдық айырмадан болған өткізілмеген кіріс/(залал)		(38,911,752)	3,038,285
Өзге бағамдық айырмадан болған кірістер, нетто		25,873,014	3,146,697
Салық салуға дейінгі пайда/(залал)		(12,054,204)	5,231,537
Табыс салығы бойынша үнем/(шығын)	8	(491,285)	319,263
Бір жыл ішіндегі пайда/(залал) және жалпы жиынтық кіріс		(12,545,489)	5,550,800

Компания басшылығы атынан:

Әліпов Ұ.Т.
Басқарма Төрағасы

Медеубаева Г.К.
Бухгалтерлік есеп департаментінің
директоры – Бас бухгалтер

2021 жылдың 25 наурызы
 Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы

2021 жылдың 25 наурызы
 Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы

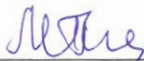
мың теңге	Жарғылық капитал	Капиталды резервтер	Жинақталған залал	Меншікті капитал жиыны
2019 жылдың 1 қаңтарындағы қалдық	2,342,779	636	(39,846,757)	(37,503,342)
Бір жыл ішіндегі залал және жалпы жиынтық кіріс	-	-	5,550,800	5,550,800
2019 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	2,342,779	636	(34,295,957)	(31,952,542)
2020 жылдың 1 қаңтарындағы қалдық	2,342,779	636	(34,295,957)	(31,952,542)
Бір жыл ішіндегі залал және жалпы жиынтық кіріс	-	-	(12,545,489)	(12,545,489)
2020 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	2,342,779	636	(46,841,446)	(44,498,031)

Компания басшылығы атынан:

Әліпов Ұ.Т.
Басқарма Төрағасы

Медеубаева Г.К.
Бухгалтерлік есеп департаментінің
директоры – Бас бухгалтер

2021 жылдың 25 наурызы
 Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы

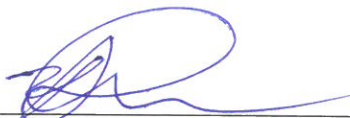
2021 жылдың 25 наурызы
 Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы

мың теңге	Ескерту	2020 ж.	2019 ж.
Операциялық қызметтен түскен ақша ағымы			
Салық салуға дейінгі (залал)/пайда)		(12,054,204)	5,231,537
<i>Түзетулер:</i>			
Шарт бойынша саудалық дебиторлық берешек пен активтердің құнсыздануынан болған пайда/(залал)	26	(1,913,279)	2,029,221
Берілген аванстардың құнсыздануы бойынша резерв жасау шығындары	9	1,486,525	-
Тозу және амортизация	6, 7, 11	274,674	286,686
Резервтегі өзгерістер		(677,216)	741,749
Дебиторлық берешек бойынша дисконтты және болашақ кезеңдегі кірістерді босату	10	698,008	474,178
Қысқа мерзімді депозиттер және ағымдағы шоттар бойынша пайыздық кіріс	10	(89,198)	(568,480)
Қаржылық шығындар	10	12,004,596	8,264,362
Қарыздар бойынша бағамдық айырмадан болған өткізілмеген (кіріс)/залал		38,911,751	(3,038,285)
Өзге бағамдық айырмадан болған кірістер, нетто		(25,873,014)	(3,146,697)
Негізгі құралдардың шығуынан болған залал		33,684	11,729
Айналым капиталындағы өзгерістерге дейін операциялық қызметтен болған ақша қаражатының қозғалысы:		12,802,327	10,286,000
<i>Өзгерістер:</i>			
Қорлардағы өзгерістер		1,198	(9,937)
Қысқа мерзімді және өзге дебиторлық берешектегі өзгерістер		(5,668,924)	(5,711,956)
Берілген аванстардағы өзгерістер		71,378,836	(45,082,580)
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешектер және өзге ұзақ мерзімді активтердегі өзгерістер		(177,455,719)	(91,283,433)
Кредиторлық және өзге берешектегі өзгерістер		(9,116,956)	3,039,313
Сенімгерлік басқару шарты бойынша берешектегі өзгерістер	20	9,436	240,552
Төленетін салықтардағы өзгерістер		(115,246)	(120,758)
Алынған аванстардағы және өзге міндеттемелердегі өзгерістер		9,746,692	(19,780,626)
Табыс салығын төлегенге дейін операциялық қызметінде қолданылған ақша қаражатының ағымы		(98,418,356)	(148,423,425)
Төленген табыс салығы		(531,709)	(530,971)
Төленген пайыздар		(12,882,363)	(9,084,130)
Операциялық қызметінде қолданылған ақша қаражатының таза ағымы		(111,832,428)	(158,038,526)

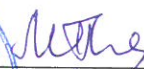
«ҚазАвтоЖол» Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамы
 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп

мың теңге	Ескерту	2020 ж.	2019 ж.
Инвестициялық қызметтен түскен ақша ағымы			
Алынған пайыздар		89,198	214,307
Негізгі құралдарды сатып алу		(416,486)	(236,794)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(3,405)	(3,580)
Пайдаланылуы шектеулі депозиттерді алып қою		490,376	(175,098)
Инвестициялық қызметте (қолданылған)/ түскен ақша қаражатының таза ағымы		159,683	(201,165)
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағымы			
Банк қарыздарын өтеу	18	(983,986)	-
Банк қарызын алу	18	115,858,748	146,193,497
Қаржылық қызметтен алынған ақша қаражатының таза ағымы		114,874,762	146,193,497
Ақша қаражаты мен оның баламасының таза ұлғаюы			
Валюта бағамының өзгеруінің ақша қаражаты мен оның баламасының шамасына әсері		506,465	(8,318)
1 қаңтардағы ақша қаражаттары және олардың баламалары		3,306,638	15,361,150
31 желтоқсандағы ақша қаражаттары және олардың баламалары	16	7,015,120	3,306,638

Компания басшылығы атынан:

Əліпов Ұ.Т.
Басқарма Төрағасы

Медеубаева Г.К.
Бухгалтерлік есеп департаментінің
директоры – Бас бухгалтер

2021 жылдың 25 наурызы
 Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы

2021 жылдың 25 наурызы
 Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы

1 Есеп беретін кәсіпорын

(а) Қазақстанда шаруашылық қызметін жүзеге асыру шарттары

«ҚазАвтоЖол» Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамының (бұдан әрі – «Компания») қызметі Қазақстан аумағында басымырақ жүргізіледі. Сәйкесінше, Компания бизнесіне дамып келе жатқан нарықтың ерекшеліктері тән болып келетін Қазақстанның экономикасы мен қаржы нарықтары әсер етеді. Құқықтық, салық және әкімшілік жүйелері әрі қарай дамып келеді, бірақ бұл олардың жиі өзгертулерге шалдығатын талаптарын талқылаудың күрделілігімен ұштасады, оған қоса өзге де заңды және қазыналық тосқауылдармен бірге бизнесін Қазақстанда жүргізетін кәсіпорындар үшін қосымша қиындықтар тудырады. Бұдан бөлек, 2020 жылдың алғашқы айларындағы коронавирустың таралуы әлемдік нарықта айтарлықтай құбылмалылық туғызды. Басқа да факторлармен бірге ол мұнай бағасының және қор индексінің бірден төмендеуіне, сонымен қатар қазақстандық теңгенің күнсыздануына алып келді. Бұл оқиғалар Қазақстандағы бизнес ортадағы тұрлаусыздық деңгейін одан әрі жоғарылатады.

Ұсынылған қаржылық есептілік Қазақстанда бизнес жүргізу шартының Компания қызметіне және қаржылық жағдайына қалай әсер ететіні туралы басшылықтың көзқарасын білдіреді. Болашақ шаруашылық жүргізудің нақты әсері басшылықтың бағалауынан өзгеше болуы мүмкін.

(б) Ұйымдастырушылық құрылымы және қызметі

Компания «Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Автомобиль жолдары комитетінің «Қазақавтожол» (бұдан әрі – ҚР ИИДМ ӨАЖ) РММ шаруашылық жүргізу құқығындағы Республикалық мемлекеттік кәсіпорнының «Қазақавтожол-Көкшетау» еншілес мемлекеттік кәсіпорнын қайта ұйымдастыру туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 1 ақпандағы № 79 Қаулысының негізінде Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құрылды. Бастапқы мемлекеттік тіркелген күні: 2013 ж. 13 наурыз, бұл Мемлекеттік тіркелу туралы № 2934-1901-01-АҚ куәлігімен расталады.

Компания акционері Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті (бұдан әрі – «ҚР ҚМ ММЖК» немесе «Жалғыз акционер») атынан Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады. Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі (бұдан әрі – «ҚР ИИДМ») Компания акцияларының мемлекеттік пакетін 100% иелену және пайдалану құқығын тиісті тапсыру-қабылдау актісінің негізінде жүзеге асыратын мемлекеттік орган болып табылады.

Компанияның жарғысына сәйкес оның негізгі қызмет түрлері мыналар болып табылады:

- мемлекеттік тапсырма негізінде жалпыға ортақ пайдаланылатын республикалық және халықаралық маңызы бар автомобиль жолдарының желісін дамыту жөніндегі бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыру;
- мемлекеттік тапсырманы орындау шеңберінде жалпыға ортақ пайдаланылатын республикалық және халықаралық маңызы бар автомобиль жолдарын жобалауды, салуды, қайта құру, жөндеуді және күтіп-ұстауды ұйымдастыру;
- мемлекеттік тапсырманы орындауды ұйымдастыру шеңберінде жалпыға ортақ пайдаланылатын халықаралық және республикалық маңызы бар автомобиль жолдарын салу, қайта құру, жөндеу және күтіп ұстау барысы мен сапасын бақылау;
- ақылы автомобиль жолдарын сенімгерлік басқару;
- ақылы автомобиль жолымен көлік құралдарының іркіліссіз және қауіпсіз жүріп өтуіне кедергі келтіретін ақауларды жою;
- ақылы автомобиль жолдарымен жүріп өту үшін ақы жинау; және
- Қазақстан Республикасының заңнамасында тыйым салынбаған өзге де қызмет түрлері жатады.

233-бағдарлама (бұдан әрі – «233-бағдарлама») бойынша мемлекеттік тапсырманың орындалуын ұйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ және Компания арасында 2152-2295 (143 км = 81км+62км) км «Астана-Қарағанды-Балқаш-Күрті-Қапшағай-Алматы» автомобиль жолының «Орталық-Оңтүстік» дәлізіндегі «Күрті-Бұрылбайтал» телімін сенімгерлік басқаруға беру туралы шарты 2016 жылдың 11 ақпанында жасалды.

2016 жылдың 18 ақпанында Компания мен Еуропалық Қайта құру және Даму Банкінің арасында 103,000 мың АҚШ доллары сомасына кредит келісіміне қол қойылды, осы келісімге сәйкес 2214-2295 км «Күрті – Бұрылбайтал» автомобиль жолының телімін қайта құру жобасы қаржыландырылады.

2016 жылдың 26 қазанында Компания мен Еуропалық Қайта құру және Даму Банкінің (бұдан әрі – «ЕҚДБ») арасында 86,000 мың АҚШ доллары сомасына кредит келісіміне қол қойылды, осы келісімге сәйкес 2152-2214 км «Күрті – Бұрылбайтал» автомобиль жолының телімін қайта құру жобасы қаржыландырылады.

2016 жылдың 31 наурызында 233-бағдарламасының орындалуын ұйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ және Компания арасында 906-1321 км «РФ шекарасы (Омскіге) Майқапшағай (ҚХР-на шығу)» жалпыға ортақ пайдаланылатын республикалық маңызы бар автомобиль жолындағы «Қалбатау-Майқапшағай» телімін; 287-1073 км «Алматы-Өскемен» жалпыға ортақ пайдаланылатын республикалық маңызы бар автомобиль жолындағы «Талдықорған-Қалбатау-Өскемен» телімін; 0-184 км «Үшарал-Достық» жалпыға ортақ пайдаланылатын республикалық маңызы бар автомобиль жолын; 7-273 км «Меркі-Бұрылбайтал» жалпыға ортақ пайдаланылатын республикалық маңызы бар автомобиль жолын сенімгерлік басқаруға беру туралы шарты жасалды.

2017 жылдың 21 сәуірінде 233 Бағдарламасының орындалуын ұйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ және Компания арасында 0-1 және 52-53 км «Астана қ. айналып өту» автомобиль жолының телімін, 1246-1247 км «Қостанай, Астана, Қарағанды ққ. арқылы М-36 РФ шекарасы (Екатеринбургке)-Алматы» сенімгерлік басқаруға беру туралы шарты жасалды.

2017 жылы Компания мен Қытайдың Экспорттық-Импорттық Банкі арасында (бұдан әрі – «Қытайдың ЭксИм Банкі») жалпы сомасы 1,667,577 мың АҚШ долларлық кредит келісіміне қол қойылды, осы келісімге сәйкес «Қалбатау-Майқапшағай», «Талдықорған-Қалбатау-Өскемен», «Меркі-Бұрылбайтал» және «Астана қ. айналып өту» автомобиль жолының телімдерін қайта құру жобалары қаржыландырылатын болады.

2018 жылы Компания мен Қытайдың ЭксИм Банкі арасында жалпы сомасы 727,212 мың АҚШ долларлық кредит келісіміне қол қойылды, осы келісімге сәйкес «Қарағанды-Балқаш» автомобиль жолының телімдерін қайта құру жобалары қаржыландырылатын болады.

2019 жылдың 12 сәуірінде 233-бағдарламасының орындалуын ұйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ және Компания арасында 616-833 км «Атырау-Астрахань» телімін, оның ішінде «Ресей Федерациясы шекарасы (Орскке) – Ақтөбе-Атырау- Ресей Федерациясы шекарасы (Астраханьға)» автомобиль жолы Атырау қаласы солтүстік айналып өту мен «Астана-Қарағанды-Балқаш-Алматы» республикалық маңызды автомобиль жолдарының 0-67 км «Қапшағай-Күрті» телімін сенімгерлік басқаруға беру туралы шарты жасалды.

2019 жылдың 6 мамырында 233-бағдарламасының орындалуын ұйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ және Компания арасында «Ресей Федерациясы шекарасы (Орскке) – Ақтөбе-Атырау- Ресей Федерациясы шекарасы (Астраханьға)» ортақ пайдаланылатын республикалық маңызды автомобиль жолдарының 11-100 км «Атырау-Астрахань» телімін сенімгерлік басқаруға беру туралы шарты жасалды.

2019 жылдың 31 мамырында Компания мен ЕҚДБ арасында «616-833 км, оның ішінде Атырау қаласының солтүстік айналымын қоса алғанда «Ресей Федерациясы шекарасы (Орскке) – Ақтөбе-Атырау- Ресей Федерациясы шекарасы (Астраханьға)» автомобиль жолын қайта құру қаржыландырылатын 103,790,233 мың теңге сомаға несие келісіміне қол қойылды.

2019 жылдың 19 шілдесінде 233-бағдарламасының орындалуын ұйымдастыру үшін ҚР ҚМ ММЖК, ҚР ИИДМ және Компания арасында 0-144 км «Подстепное-Федоровка-Ресей Федерациясы шекарасы» А-30 республикалық маңызы бар жолды сенімгерлік басқаруға беру туралы шарты жасалды.

2019 жылдың 26 қарашасында Компания мен ЕҚДБ арасында 0-67 км «Қапшағай - Күрті» республикалық маңызды автомобиль жолының «Астана-Қарағанды-Балқаш-Алматы» Орталық-Оңтүстік дәлізін қайта құру жобасын қаржыландыруға 34,479,731 сомаға несие келісіміне қол қойылды.

2019 жылдың 7 наурызында Қазақстан Республикасы Үкіметінің "2019 – 2021 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы" Қазақстан Республикасының Заңын іске асыру туралы» 2018 жылғы 7 желтоқсандағы № 808 қаулысы және «Автомобиль жолдарын басқару жөніндегі ұлттық оператор туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 30 шілдедегі № 744 Қаулысына сәйкес 091-бағдарламаны орындауды ұйымдастыру үшін ҚР ИИДМ және Компания арасында ортақ қолданатын автомобиль жолдарының сапасын жақсартуға бағытталған жөндеу және күтіп-ұстауды ұйымдастыруға шарт бекітілді.

2019 жылдың 7 наурызында Қазақстан Республикасы Үкіметінің "2019 – 2021 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы" Қазақстан Республикасының Заңын іске асыру туралы» 2018 жылғы 7 желтоқсандағы № 808 қаулысы және «Автомобиль жолдарын басқару жөніндегі ұлттық оператор туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 30 шілдедегі № 744 Қаулысына сәйкес 003-бағдарламаны орындауды ұйымдастыру үшін ҚР ИИДМ және Компания арасында республикалық деңгейде автомобиль жолдары дамытуға шарт бекітілді.

2019 жылдың 29 мамырында Қазақстан Республикасы Үкіметінің "2019 – 2021 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы" Қазақстан Республикасының Заңын іске асыру туралы» 2018 жылғы 7 желтоқсандағы № 808 қаулысы және «Автомобиль жолдарын басқару жөніндегі ұлттық оператор туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 30 шілдедегі № 744 Қаулысына сәйкес 240-бағдарламаны орындауды ұйымдастыру үшін ҚР ИИДМ және Компания арасында Қазақстан Республикасының мемлекеттік шекарасы арқылы өткізу пунктерін салу және қайта құруды ұйымдастыру бойынша мемлекеттік қызметтерді көрсетуге шарт бекітілді.

2019 жылғы 24 желтоқсанда Компания мен Консорциум арасында "Computer Vision Technologies" ЖШС, "Теміржол жөндеу" ЖШС және "FAR EASTERN ELECTRONIC TOLL COLLECTION CO., LTD" құрамымен республикалық маңызы бар автомобиль жолдарымен жүріп өту үшін ақы алу жүйесін орнату және оған қызмет көрсету бойынша 11 жылдық мерзімге шарт жасалды. Шарттың жалпы сомасы ҚҚС-сыз 138,777,010 мың теңгені құрады, ол күрделі жұмыстардың 25,688,029 мың теңге мөлшеріндегі құнынан және сервистік қызмет көрсету қызметтерінің 113,108,981 мың теңге мөлшеріндегі құнынан тұрады. Инвестицияларды өтеу әрбір учаске бойынша есеп жүргізе отырып, ақы алудан түсетін қаражат есебінен ғана жүзеге асырылады. Инвестицияларды өтеу бойынша төлемді жүзеге асыру үшін ақы алудан қаражат жеткіліксіз болған жағдайда, жетіспейтін сома келесі кезеңге ауыстырылады және қаражат жеткілікті болған кезде төленеді.

2020 жылғы 17 қыркүйекте Компания мен Азия даму банкі арасында 64,025,854 мың теңге сомасына №3829KAZ кредиттік келісімге қол қойылды, оған сәйкес Ақтөбе мен Қандыағаш арасындағы ұзындығы шамамен 89 км автомагистраль учаскесін қайта құрылымдау жобасы қаржыландырылады, оның ішінде I-санат стандартына сәйкес жолды кеңейту, әйелдер үшін санитариялық-гигиеналық жағдайлары бар жол бойындағы сервис аймақтарын салу, көпірлерді қайта құрылымдау, ауылдар мен қалаларда екі айналма жол салу және кейбір жол жүрісі қауіпсіздігін жақсарту бар.

2020 ж. 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания қызметкерлерінің жалпы саны 1,095 адамды құрады (2019 ж.: 873 адам).

Компанияның заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қ., «Байқоңыр» ауданы, Өндіріс ТА, Өндіріс көш., 72/1 ғимараты.

Компанияның нақты мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қ., Қонаев к-сі, 10.

2 Есепке алу негіздері

(а) ХҚЕС сәйкестігі туралы мәлімдеме

Бұл қаржылық есептілік Компания үздіксіз қызмет қағидатын ұстанады деген болжамға сүйене отырып дайындалды. Бұл болашақта оның әдеттегі экономикалық қызметі барысында активтерді сатуды және міндеттемелерді өтеуді қамтиды.

(б) Қызмет үздіксіздігі туралы жорамал

2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде шығын 12,545,489 мың теңгені құрады, операциялық қызметте пайдаланылған ақша қаражатының таза жылыстауы 111,832,428 мың теңгені құрады және көрсетілген күнгі жағдай бойынша теріс капиталдың мөлшері 46,841,446 мың теңгені құрады.

«Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Автомобиль жолдары комитеті» РММ (бұдан әрі – «АЖК») жасалған №233 бағдарлама аясында сенімгерлік басқару шарттарының талаптарына сәйкес және автомобиль жолдарын қайта құру бойынша мемлекеттік тапсырманың орындалуын ұйымдастыру бойынша Компания негізгі борышты өтеуді, пайыз және қарызға қызмет көрсету шығындарын, есеп айырысқан кезде туындайтын бағамдық айырманы қамтитын қажетті шығынның өтеуге құқылы, 18-ескертпе.

Компания 233-бағдарламаның аясында негізгі борышты өтеуді, пайыз және қарызға қызмет көрсету шығындарын, банк қарыздары шарттарының шеңберінде төлем жүргізген кезде туындаған курстық айырмашылықты қамтитын АЖК қажетті шығындарды өтеуге құқылы, 18-ескертпе.

Сондай-ақ, 2020 жыл ішінде және 2019 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания оң капиталға байланысты қаржы коэффициентіне қатысты Еуропалық Қайта құру және даму банкінен (ЕҚДБ) алынған 39,580,420 мың теңге қарыз бойынша бекітілген талапты (ковенант) бұзды.

Компания ЕҚДБ-дан қарыз берудің барлық кезеңінде және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 39,580,420 мың теңге сомасында қарыздарды мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқықтарынан бас тарту туралы хат алды. Компания қолданыстағы мерзімінен бұрын төлеу келісімі бойынша төлем кестесі талаптарын сақтауға қатысты ЕҚДБ үнемі келіссөздер жүргізуде. Егер ЕҚДБ келіссөздер жеміссіз болған жағдайда басшылық 233-бағдарлама (27-ескертпе) бойынша инвестициялық жобаларды қаржыландыру мақсатында алынған қарыз бойынша кепілдер шарттарының аясында меншік иесінің қолдауына, сонымен қатар бекітілген сенімгерлік басқару және қайта құру шарттарының шеңберінде қаржыландыруға сенім артады. Меншік иесі Компанияның болашақтағы тұрақты операциялық қызметтерді жалғастыру үшін қажетті қаржылық және берік қолдауды көрсетуге қабілетті, тиісінше аталған қаржы есептілігі үшін қызметтің үздіксіздігі қағидасын қолдану дәлелді болып табылады. Сондықтан, осы қаржы есептілігі Компанияның үздіксіз қызметті жалғастыру мүмкіндігі болмаған жағдайда қажет болатын қандайда бір түзетулерді қамтымайды.

Компания «Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Автомобиль жолдары комитеті» РММ (бұдан әрі – «ҚР ИИДМ АЖК», «Комитет») қаражаты есебінен қаржыландырылады, осы Комитетпен Компания 2021 ж. төрт бағдарлама бойынша шарттарға қол қойды: 67,619,222 мың теңге сомасына республикалық маңызы бар инвестициялық жобаларын дамытуды ұйымдастыру бойынша мемлекеттік қызметін көрсету, 85,706,411 мың теңге сомаға республикалық маңызы бар автомобиль жолдарын басқару бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және 4,685,712 мың теңге сомасына Қазақстан Республикасының мемлекеттік шекарасы арқылы өткізу пунктерін және қайта құруды ұйымдастыру және 2,489,331 мың теңге сомасына жалпыға ортақ пайдаланылатын халықаралық және республикалық маңызы бар автомобиль жолдарын басқару бойынша жұмыстарды ұйымдастыру. Шарттарға жоғарыда аталған бағдарламалар бойынша жыл сайын қол қойылады.

Компания 2013 – 2022 жж. арналған ұзақ мерзімді даму стратегиясын әзірледі, ол ҚР Үкіметінің 2018 ж. 12 ақпандағы қаулысымен (бұдан әрі - «Даму стратегиясы») бекітілді.

Мемлекеттің қолдауымен автожол саласының бағдарламалық құжаттарына сәйкес Компанияға мыналар жүктелген:

- «Орталық – Оңтүстік», «Орталық – Шығыс», «Орталық-Батыс», «Ақтөбе – Атырау – Астрахань», «Алматы – Өскемен», «Бейнеу – Ақтау» инвестициялық жобаларын іске асыру;
- «Астана – Қостанай – Челябинск», «Таскескен – Бақты», «Омск – Майқапшағай», «Үшарал – Достық», «Самара – Орал - Ақтөбе» республикалық тораптар бойынша халықаралық бағыттарды дамыту; «Атырау Ақтөбе», «Атырау Ақтау», «Астана – Петропавл – Ресей Федерациясы шекарасы», «Бейнеу – Ақжігіт», «Орал - Тасқала» автожолдары;
- «Алматы - Өскемен», «Ақтау - Бейнеу», «Қостанай – Қарабұтақ», «Үшарал - Достық», «Осинов асуы», «Таскескен -Бақты», «Щучинск - Зеренді» және Қордай асуын айналып өту республикалық маңызды автожолдарды қайта құруды жүзеге асыру;
- Қазақстан Республикасы Үкіметінің "2019 – 2021 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы" Қазақстан Республикасының Заңын іске асыру туралы» 2018 жылғы 7 желтоқсандағы № 808 қаулысына сәйкес 091 және 003 бағдарламаларды орындау аясында жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарының сапасын жақсартуға бағытталған жөндеу және күтіп-ұстауды ұйымдастыру;
- республикалық маңызы бар автомобиль жолдарын күрделі, орта, ағымдағы жөндеу және күтіп-ұстау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру;
- республикалық маңызы бар автомобиль жолдарында ақыны жинау жүйесінің құрылысы;
- жол бойындағы сервистік қызмет көрсетуді дамыту;
- отандық және шетел капиталының жол секторындағы инвестициялық жобаларға қатысуы үшін жағдай жасау.

Компания басшылығының пікірінше, бекітілген даму стратегиясына сәйкес, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігімен жасалған келісімшарттар негізінде Компанияның таяудағы болашақта үздіксіз қызмет ету қағидасын ұстануды жалғастыру үшін қаражаты жеткілікті болады.

(в) Функционалдық валюта және есептілікті ұсыну валютасы

Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы теңге (бұдан әрі – теңге) болып табылады және осы валюта Компанияның функционалдық валютасы, сондай-ақ осы қаржылық есептілігі ұсынылған валюта болып табылады. Теңгемен берілген барлық сандық көрсеткіштер, басқаша көрсетілмесе, ең жақын мың теңгеге дейін дөңгелектенген.

(г) Есептік бағалаулар мен кәсіби пайымдамаларды пайдалану

Қаржылық есептілікті ХҚЕС сәйкес дайындау басшылықтан есептік саясатының қолданылатынын қағидаларына және активтердің, міндеттемелердің, кіріс пен шығынның көрсетілетінін сомасына ықпал ететін кәсіптік пайымдауды, есептік бағалаулар мен болжамдарды қолдануды талап етеді. Нақты нәтижелер қолданылған бағалаулардан өзгеше болуы мүмкін.

Бағалаулар және солардың негізінде жасалған болжамдар тұрақты түрде талданып тұрады. Бағалаулардағы түзетулер тиісті бағалаулар қайта қарастырылған есеп беру кезеңінде және де олар қатысты болатын кез келген кейінгі кезеңде танылады.

Есеп саясатының жағдайларын қолдану барысында қалыптасқан және қаржылық есептілігінде көрсетілген сомаға елеулі әсер еткен ең маңызды пайымдаулар туралы ақпарат келесі ескертпелерде ұсынылған:

- 2(б) Ескертпесі – үздіксіз қызмет туралы жорамал;

- 3(к) Ескертпесі – сенімгерлік басқару шарттарының есебі;
- 5 Ескертпесі – кіріс: мәміледе Компания принципал ретінде емес, агент ретінде шығатынын анықтау. Автомобиль жолдарын салуды, қайта құруды, жөндеуді және күтіп-ұстауды ұйымдастырудан түскен кірістер есебі.

Келесі есеп беру жылы қаржылық есептілігінде көрсетілген көрсеткіштерді айтарлықтай өзгерту қажет етілетіндігінің елеулі тәуекелімен үйлескен есептік бағалауларға қатысты болжамдар мен тұрлаусыздықтар туралы ақпарат келесі ескертпелерде ұсынылған:

- 15 Ескертпесі – ұзақ мерзімді дебиторлық берешек сомасын дисконттаған кездегі жорамалдар;
- 24 Ескертпесі – болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы сомасын дисконттаған кездегі жорамалдар.

(д) Әділ құнын бағалау

Компанияның есепке алу саясатының белгілі бір жағдайлары және бірқатар мәліметтерінің ашылуы қаржылық және қаржылық емес активтері мен міндеттемелерінің әділ құнын бағалауды талап етеді.

Активтердің немесе міндеттемелердің әділ құнын бағалаған кезде Компания бұл мүмкін болғанша, қадағаланатын нарықтық деректерді пайдаланады. Әділ құнды бағалау сәйкесінше бағалау әдістерінің шеңберінде қолданылатын бастапқы деректерге байланысты әділ құны сатысының түрлі деңгейлеріне жатады:

- 1-деңгей: белсенді нарықтардағы ұқсас активтер мен міндеттемелерге белгіленген өтімді (түзетілмеген) бағалары.
- 2-деңгей: тікелей (яғни, тікелей баға), не жанама (яғни, бағалар негізінде анықталған) 1-деңгейді бағалау үшін қолданылатын белгіленетін құндардан басқа, бастапқы мәліметтері.
- 3-деңгей: қадағаланатын нарықтық мәліметтерге (қадағаланбайтын бастапқы мәліметтер) негізделмеген активтер мен міндеттемелерге арналған бастапқы мәліметтер.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құнын бағалау үшін қолданылатын бастапқы деректерді әділ құны иерархиясының әртүрлі деңгейіне жатқызуға мүмкін болса, онда тұтас алғанда әділ құнын бағалау барлық бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректері сәйкес келетін иерархия деңгейіне жатқызылады. Компания бір жыл ішінде осы өзгеріс болған есеп беру кезеңінің аяқталу күні әділ құны иерархиясының деңгейлері арасындағы аудармаларды таниды.

Әділ құнын бағалаған кезде жасалған жорамалдар туралы ары қарайғы ақпарат 26(б) Ескертпесі – Әділ құны және тәуекелдерді басқаруда көрсетілген.

3 Есепке алу саясатының негізгі ережелері

Төменде сипатталған есепке алу саясатының ережелері осы қаржылық есептілігінде ұсынылған барлық есеп беру кезеңінде дәйекті түрде қолданылды.

(a) Түсім

Өзінің негізгі қызмет ету барысында Компания принципал емес, агент ретінде әрекет етеді, тиесті операциялардан түскен түсім Компания алған комиссиялық сыйақының таза сомасында танылады, 5-ескертпесіне қараңыз.

Түсімді агент ретінде әрекет ете отырып, автомобиль жолдарын салу мен жөндеуді ұйымдастыру және басқару бойынша қызметтер көрсетілуіне қарай Компания деп таниды. Танылуға жататын түсім сомасын анықтау үшін аяқталу сатысы ай сайынғы негізде жұмыс көлемін орындау үшін компанияның шеккен шығындарының негізінде бағаланады.

Компания бұл әдісті орынды деп санайды, өйткені Тапсырыс берушіге агент рөлінде автомобиль жолдарын салу мен жөндеуді ұйымдастыру және басқару жөніндегі қызметтерді ұсынуға байланысты шеккен басқару және операциялық шығындар негізінде клиентке ай сайын шот қояды.

15 ХҚЕС (IFRS) сәйкес Компаниясының бағалауы бойынша, барлық қолданыстағы шарттар құрамында бір міндеттемені орындау қатысты қызметтерді ұйымдастыру және басқару бойынша құрылыс және жөндеу автомобиль жолдар. Осы шарттарға қатысты түсім ең жоғары дәрежеде жинақталған жиынтық болып танылған түсім сомасының айтарлықтай кемуі мүмкін дәрежеде танылады. Қолданыстағы шарттарда қаржыландырудың едәуір құрамдас бөліктері жоқ, өйткені уәде етілген өтеу сомасы мен уәде етілген қызметтерді сатудың ақшалай бағасы мен міндеттемені орындау сәті мен төлем жүргізілген сәттің арасындағы уақыт бөлігінің арасындағы айырмашылық жоқ.

Жолдарды салуды қаржыландыру үшін алынған алғытөлемдер және АЖК шарттар бойынша міндеттемелерді орындау нәтижесінде қалыптасқан ұзақ мерзімді дебиторлық берешектер қаржыландырудың елеулі құрамдас бөлігі болмайды, өйткені Компания өз қызметі процесінде агент ретінде әрекет етеді және ұйым және процесс әкімшілігі бойынша өз қызметтеріне айырбастауға алынатын таза өтем сомасындағы түсімді таниды.

Комиссиялық сыйақылар және Компанияның тікелей шығыстарын өтеу

Алынған комиссиялық сыйақыларға қатысты компания автожолдар құрылысын ұйымдастыруды және басқаруды жүзеге асыруға байланысты негізгі операцияларды жүзеге асыру кезінде ол агент ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді, "комиссиялық сыйақылардан түскен табыс пен табыс" деген ескерту. Бұл ретте, компания компанияның өзінің басқару қызметімен тікелей байланысты шығыстар шеңберінде принципал ретінде әрекет етеді, бұл шығыстар автожолдарды салуға арналған мемлекеттік бағдарламалар шеңберінде АЖК өтеуге жатады.

15 ХҚЕС (IFRS) сәйкес Компанияның агент немесе принципал ретінде әрекет етуін бағалау, Компанияның тауарлар мен қызметтерді сатып алушыға беру немесе бермеуін бақылауына негізделеді.

Орындау міндеттері және түсімді тану саясаты

Түсім сатып алушымен жасалған шартта көрсетілген өтеу негізінде бағаланады. Компания сатып алушы алдында қызметті орындауына қарай түсімді таниды.

Болашақ кезеңдердің кірістерін тану

Компания банктік қарыздар шарттары шеңберінде ұйымдастыру және резервтеу үшін комиссияларды төлеу үшін ақшалай қаражат түрінде АЖК өтем алады. Осы өтеу Болашақ кезеңдердің кірістері ретінде көрсетіледі және қаржылық шығыстар құрамында банк қарыздарын пайдалану мерзімі ішінде тікелей желілік әдіспен пайда мен шығындар туралы есептің құрамында танылады.

(б) Қаржылай кірістер және шығындар

Компанияның қаржылық кірістері мен шығындары құрамына мыналар кіреді:

- пайыздық кіріс;
- пайыздық шығын.

Пайыздық кіріс пен шығын тиімді пайыз мөлшерлемесі әдісімен танылады. Дивидендтік кіріс Компанияның төлемді алуға құқығы пайда болған күні пайда немесе залал құрамында танылады.

(в) Шетел валютасы

Шетел валютасындағы операциялар

Шетел валютасында жүргізілетін операциялар осы операциялар жасалатын күні белгіленген айырбастау бағамдары бойынша Компанияның функционалдық валютасына қайта есептеледі.

Есеп беру күніндегі жағдай бойынша шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер осы есеп беру күні қолданылатын функционалдық валютаға айырбастау бағамы бойынша ауыстырылады. Монетарлық баптары бойынша оң немесе теріс бағамдық айырма тиімді пайыз мөлшерлемесі бойынша есептелген пайызға түзетілген есеп беру кезеңінің басында функционалдық валютада тиісті бабының амортизацияланған құны мен есеп беру кезеңіндегі төлемдер және осы есеп беру кезеңінің аяғында айырбас бағамы бойынша қайта есептелген шетел валютасында осы баптың амортизацияланған құны арасындағы айырма болып табылады. Шетел валютасында көрсетілген және әділ құн бойынша бағаланатын ақшалай емес активтер мен міндеттемелер әділ құнды белгілеу күні қолданылатын айырбастау бағамы бойынша функционалдық валютада қайта есептеледі. Шетел валютасында бастапқы құнымен бағаланатын ақшалай емес баптар тиісті операция жасалған күні белгіленген айырбастау бағамы бойынша қайта есептеледі.

Сату үшін қолда бар қаржылық активтер санатына жіктелген үлестік құралдарын қайта есептегенде туындайтын және өзге жиынтық кіріс құрамында танылатын айырмаларды қоспағанда, қайта есептеген кезде туындайтын бағамдық айырмалар кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында танылады.

(г) Табыс салығы

Табыс салығы бойынша шығынға ағымдағы табыс салығы және кейінге қалдырылған салық қосылады және ол бизнесті біріктіру бойынша мәмілеге немесе тікелей меншікті капитал құрамында немесе өзге жиынтық кіріс құрамында танылатын операцияларға жатқызылатын бөлігін қоспағанда, кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

(i) Ағымдағы салық

Ағымдағы табыс салығы – бұл салық салынатын пайдаға немесе бір жылдағы салық залалына қатысты төленуі немесе өтелуі күтілетін және қолданылатын немесе мәнісі бойынша есеп беру күніндегі жағдай бойынша қолданылатын салық мөлшерлемелері негізінде есептелген салық сомасы, сондай-ақ өткен жылдағы табыс салығы бойынша түзетулер. Ағымдағы табыс салығы бойынша міндеттемені есептеуге дивидендтерге байланысты туындаған салық міндеттемесінің шамасы да қосылады.

(ii) Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық қаржылық есептілігінде көрсету мақсатында анықталатын активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен оның салықтық базасы арасында туындайтын уақытша айырмаға қатысты танылады. Кейінге қалдырылған салық: бизнесті біріктіру бойынша мәміле болып табылмайтын және бухгалтерлік, салық салынатын пайдаға немесе салық залалына әсер етпейтін мәмілені жүзеге асыру нәтижесінде актив пен міндеттемелерді бастапқы таныған кезде туындайтын мерзімдік айырмаларына қатысты танылмайды.

Кейінге қалдырылған салық активі қолданылмаған салық залалдарына, салық кредиттеріне және соның есебінде ол іске асырылуы мүмкін мөлшерде ғана шегерілетін мерзімдік айырмаға қатысты танылады.

Кейінге қалдырылған салық активінің шамасы әрбір есеп беру күніндегі жағдай бойынша талданып, тиісті салық пайдасын іске асыру ендігері ықтимал болып табылмайтын мөлшерде азаяды.

Кейінге қалдырылған салық шамасы келешекте мерзімдік айырмаларды қалпына келтірген кезде, есеп беру күніндегі жағдай бойынша қолданыстағы немесе мәнісі бойынша қолданысқа енгізілген заңдарға негізделі отырып салық мөлшерлемесін бастамаға ала отырып анықталады.

Кейінге қалдырылған салықты бағалау Компанияның есеп беру кезеңінің аяғында өз активтерінің баланстық құнын өтеуді не төлеуді немесе міндеттемелерін ретке келтіруді жоспарлайтын тәсілден туындайтын салық салдарын көрсетеді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері ағымдағы салық активтерін ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы санақ жүргізуге заңды бекітілген құқығы болса және осы активтер мен міндеттемелер бір салық органы бірдей салық салынатын кәсіпорыннан немесе әртүрлі салық салынатын кәсіпорыннан өндіріп алатын пайдаға салынатын салыққа жатқызылады, бірақ бұл кәсіпорындар ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін таза негізде немесе осы кәсіпорындардың салық активін іске асыру олардың салық міндеттемесін өтеумен бір уақытта жүргізілетін болса ғана есепке алынады.

Ағымдағы және кейінге қалдырылған табыс салығының шамасын анықтаған кезде Компания анықталмаған салық жайғасымдарының әсерін және уақытында төленбеген салық үшін салықты қосымша есептеу және айыппұл мен өсімпұлды есептеу мүмкіндігін ескереді. Бірқатар факторларды бағалау нәтижесін негізге алып, сонымен қатар қазақстанның салық заңнамасының түсіндірілуі мен өткен жылдардың тәжірибесіне сүйене отырып, Компания басшылығы салық органдарының бюджетпен толық есеп айырысуды тексеруге құқылы барлық салық кезеңі үшін салықты төлеу міндеттемелері толық мөлшерде көрсетілген деп пайымдайды. Бұл бағалау есептік бағалауға негізделген және келешектегі оқиғалар әсеріне қатысты бірқатар кәсіби пайымдаудың қалыптасуын қарастыруы мүмкін.

Уақыт өте Компанияның өкіміне жаңа ақпарат түсуі мүмкін, оған байланысты Компанияда салықты төлеу бойынша істегі міндеттемелердің сәйкестігіне қатысты өз пікірлерін өзгерту қажеттігі туындауы мүмкін. Салық төлеу бойынша міндеттемелер шамасының осындай өзгерістері осы пайымдаулар өзгерген кезең ішіндегі салық сомасына әсер етеді.

(д) Негізгі құралдар

(і) Тану және бағалау

Негізгі құрал объектілері жинақталған амортизация сомасын және құнсызданудан болған жинақталған залалды шегере отырып өзіндік құны бойынша көрсетіледі.

Өзіндік құнына тиісті активті тікелей сатып алуға байланысты шығындар қосылады. Өз күшімен тұрғызылған (салынған) активтердің өзіндік құнына материалдарға кеткен шығындар, еңбекақыны төлеуге жұмсалған тікелей шығындар, активтерді тағайындалуы бойынша қолдану үшін оларды жұмыстық күйге келтіруге тікелей байланысты барлық өзге шығындар, активтерді демонтаждау мен аударуға және ол алып жатқан учаскені қалпына келтіруге жұмсалатын шығындар, қарыз бойынша күрделі шығындар қосылады. Тиісті жабдықтың функционалдық тағайындалуымен тығыз байланысты бағдарламалық қамтамасыз етуді сатып алуға жұмсалатын шығын осы жабдықтың құнына капиталдандырылады.

Негізгі құрал объектісін құрайтын елеулі компоненттердің қолдану мерзімі әртүрлі болса, олар негізгі құралдың бөлек объектілері (маңызды компоненттері) ретінде есепке алынады.

Негізгі құрал объектісінің шығарылуынан болған пайда немесе залал сомасы оның шығарылуынан болған түсімді оның баланстық құнымен салыстыру арқылы анықталады және кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында «Өзге кірістер» немесе «Өзге шығындар» жолында таза шамасында танылады.

(ii) Кейінгі шығыстар

Компания көрсетілген компонентке байланысты келешекте экономикалық пайда алатыны ықтимал болғанда және оның құнын сенімді түрде бағалау мүмкін болған жағдайда, негізгі құрал объектісінің маңызды компонентін ауыстыруға байланысты шығындар осы объектінің баланстық құнын арттырады. Ауыстырылған компоненттің баланстық құны есептен шығарылады. Негізгі құрал объектілеріне күнделікті қызмет көрсетуге байланысты жұмсалған шығындар олардың туындауына қарай кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында танылады.

(iii) Амортизация

Негізгі құрал объектілерінің амортизациясы олар орнатылып, қолдануға дайын болған күннен бастап, ал өз күшімен салынған негізгі құрал объектілері үшін – объектінің құрылысы аяқталып, оның пайдалануға дайын болған уақыттан басталады. Амортизация активтің есептелген қалдық құнын шегере отырып осы активтің өзіндік құны негізінде есептеледі.

Қағида бойынша, негізгі құрал объектісінің әр компоненті оның күтілетін пайдалы қолдану мерзімі ішінде сызықты әдіспен амортизацияланады, себебі дәл осы әдіс активте тұжырымдалған келешек экономикалық пайдадан күтілетін тұтыну сипатын анағұрлым анық көрсетеді. Жалға алынған активтер келесі екі мерзімнің: жалдау мерзімінің және тиісті активтерді жалдау мерзімінің аяғында осы активтерге меншік құқығы Компанияға өтетіндігі туралы негізделген сенімділік болған жағдайды қоспағанда, активтің пайдалы қолдану мерзімінің ең төменгісі барысында амортизацияланады. Жер телімдері амортизацияланбайды.

Есеп берілетін және салыстырмалы кезеңдердегі негізгі құралдарды күтілетін пайдалы қолдану мерзімі төмендегідей болды:

- Ғимараттар мен құрылыстар 20-45 жыл;
- Машиналар мен жабдықтар 7-30 жыл;
- Көлік құралдары 5-24 жыл;
- Компьютерлер және шеткері құрылғылары 5-8 жыл;
- Кеңсе жиһазы және өзге негізгі құралдар 5-10 жыл.

Амортизация әдістері, күтілетін пайдалы қолдану мерзімдері және негізгі құралдардың қалдық құны әрбір есеп беру күніндегі жағдай бойынша сарапталып, қажет болған жағдайда түзетіледі.

(e) Қаржы құралдары

(i) Тану және бастапқы бағалау

Дебиторлық берешек бастапқыда ол туындаған сәтте танылады. Барлық өзге қаржылық активтер мен міндеттемелер бастапқыда Компанияның көрсетілген құралдар нысанасы болып табылатын шарттық қатынастарға түскен кезде танылады.

Қаржылық актив (егер бұл құрамында елеулі қаржыландыру компоненті жоқ дебиторлық берешек болмаса) немесе қаржылық міндеттеме бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады, ал пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын есепке алу объектісі үшін оны иемденуге немесе шығаруға тікелей жатқызылатын мәміле бойынша шығындар сомасы қосылады. Құрамында елеулі қаржыландыру компоненті жоқ дебиторлық берешек бастапқыда мәміле бағасы бойынша бағаланады.

(ii) Жіктеу және ары қарайғы бағалау

Қаржылық активтер

Бастапқы таныған кезде қаржылық актив: борыштық құралдары үшін - амортизацияланған құны бойынша, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша, үлестік құралдары үшін - өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша не болмаса пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланады деп жіктеледі.

Компания қаржылық активтерді басқарудың бизнес-моделін өзгерткен жағдайда ғана бастапқы танығаннан кейін қаржылық активтері қайта жіктеледі және бұл жағдайда әсер етілген барлық қаржылық актив бизнес-модельдің өзгеруінен кейінгі есеп берілетін кезеңінің бірінші күні қайта жіктеледі.

Қаржылық актив төменде көрсетілген екі шартқа да сәйкес келгенде және ол Компанияның ұйғарымы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктелмеген жағдайда ғана, ол амортизациялық құны бойынша бағаланады:

- ол шартпен қарастырылған ақша ағымын алу үшін активтерді ұстап қалу мақсатында бизнес-модель шеңберінде ұсталып қалады; және
- оның шарттағы талаптары негізгі соманы және негізгі соманың өтелмеген бөлігі бойынша пайызды төлеу болып табылатын ақша ағымының белгіленген мерзімде пайда болуын қарастырады.

Қаржылық активтер – бизнес-модельді бағалау

Компания активті ұстап қалатын бизнес-модельдің мақсатын қаржы құралдарының портфелі деңгейінде бағалайды, өйткені бұл бизнесті басқару және басшылыққа ақпарат беру тәсілін жақсы көрсетеді. Бұл кезде келесі ақпарат қарастырылады:

- осы портфель үшін белгіленген саясат пен мақсаттар, сондай-ақ аталған саясаттарды тәжірибеде іске асыру. Бұл басшылықтың шартта қарастырылған пайыздық кірісті алу стратегиясын, пайыздық мөлшерлеменің белгілі бір құрылымын қолдауды, қаржылық активті өтеу мерзімінің осы активтерді қаржыландыру үшін пайдаланылатын қаржылық міндеттемелерді өтеу мерзіміне сәйкес келуін немесе ақшалай қаражаттың күтілетін жылыстауы немесе активтерді сату арқылы ақша ағымын іске асыруды қамтиды.
- портфель нәтижелілігі қалай бағаланады және бұл ақпарат Компания басшылығына қалай хабарланады.
- бизнес-модельдің (және осы бизнес-модель аясында ұсталатын қаржылық активтерінің) нәтижелігіне әсер ететін тәуекелдер және бұл тәуекелдерді басқару қалай жүзеге асырылады.
- портфельді басқаруға жауапты менеджерлерге сыйақы беру қалай жүргізіледі (мысалы, бұл сыйақыны беру аталған активтердің немесе шартта қарастырылған ақша қаражаты ағымдарының активтерден алынған әділ құнына тәуелді ме).
- өткен кезеңдерді сатылымдардың жиілігі, көлемі және мерзімдері, мұндай сатылымдардың себептері, сондай-ақ сатылымның болашақта күтілетін деңгейі.

Тануды тоқтату критерийлеріне сәйкес келмейтін мәмілелерде қаржылық активтерді үшінші тараптарға беру осы мақсаттағы сату ретінде қарастырылмайды және Компания осы активтерді тануды жалғастырады.

Сауда-саттық үшін ұсталатын немесе басқаруда болатын және нәтижелілігі әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтері пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланады.

Қаржылық активтер - шартта қарастырылған ақша қаражатының ағымы негізгі сома мен пайызды төлеу ғана болып табылатындығын бағалау

Осы бағалау мақсатында «негізгі сома» қаржылық активті бастапқы таныған кезде оның әділ құны деп анықталады. «Пайыздар» ақшаның уақытша құны үшін, белгілі бір уақыт кезеңі ішінде өтелмей қалған негізгі сомаға қатысты кредиттік тәуекел үшін және басқа кредит беруге байланысты өзге де негізгі тәуекелдер мен шығындар үшін (мысалы, өтімділік тәуекелі және әкімшілік шығындар), сондай-ақ пайда маржасы үшін өтеу ретінде анықталады.

Шартта қарастырылған ақша ағымы негізгі соманың және негізгі соманың өтелмеген бөлігіндегі пайыздың («SPPI критерийі») ғана төлемі болып табылатындығын бағалаған кезде Компания қаржы құралының шарттағы жағдайларын талдайды. Бұл қаржылық актив бойынша шарттың талаптарында шарт бойынша ақша қаражатының мерзімін немесе оның сомасын қаржылық активі талданатын талаптарды қанағаттандыра алмайтындай етіп өзгерте алатын қандай да бір талаптың қарастырылған екендігін бағалауды қамтиды.

Бағалау жүргізген кезде Компания келесілерді талдайды:

- ақша қаражаты ағымының мерзімін немесе сомасын өзгерте алатын шартты оқиғалар;
- шартта қарастырылған купондық мөлшерлемені түзете алатын жағдайлар, оның ішінде ауыспалы мөлшерлеме туралы жағдайлар;
- мерзімінен бұрын өтеу және қызмет ету мерзімін пролонгациялау туралы жағдайлар; және
- келісілген активтерден ақша ағымдары бойынша Компанияның талаптарын шектейтін шарттар (мысалға, регресс құқығы жоқ қаржылық активтері).

Мерзімнен бұрын өтеген кезде төленген сома мәнісі бойынша негізгі соманың өтелмеген бөлігі және өтелмеген бөліктің пайызы болып табылса және оған шарттың қызмет етуін мерзімнен бұрын тоқтатқаны үшін ақылға сыйымды қосымша өтемақы кірген жағдайда, мерзімнен бұрын өтеу туралы шарты SPPI критерийіне сәйкес келеді.

Бұдан бөлек, егер қаржылық активі сыйлықақымен немесе шартта көрсетілген номинал сомасына қатысты дисконтпен сатып алынған немесе жасалған жағдайда ғана, мерзімнен бұрын өтеу туралы шарт осы критерийге сәйкес келеді деп қарастырылады, мерзімнен бұрын өтеген кезде төленуге тиіс сома мәнісі бойынша, шартта көрсетілген номиналдық сома болып табылады, оған шартта қарастырылған есептелген (бірақ төленбеген) пайыз (оған сондай-ақ шарттың қызмет етуін мерзімінен бұрын тоқтату үшін қисынды қосымша өтемақы да қосылуы мүмкін) қосылады; және қаржылық активті бастапқы таныған кезде оны мерзімнен бұрын өтеу туралы оның шартының әділ құны болмашы.

Қаржылық активтер – ары қарайғы бағалау және пайдалар мен залалдар

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтері	Бұл активтер кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып амортизациялық құны бойынша бағаланады. Амортизациялық құны құнсызданудан болған залал шамасына азайтылады. Пайыздық кіріс, оң және теріс бағамдық айырма және құнсыздану сомасы пайда немесе залал құрамында танылады. Тануды тоқтатудан болған кез келген пайда немесе залал кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында танылады.
---	---

Қаржылық міндеттемелер – жіктеу, кейінгі бағалау және пайда мен шығындар

Қаржылық міндеттемелер амортизацияланған құны бойынша немесе пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі. Қаржылық міндеттеме, егер ол саудаға арналған ретінде жіктелетін болса, пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі, бұл туынды құрал немесе оны ұйым бастапқы тану кезінде өз қалауы бойынша жіктейді. Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер әділ құн бойынша бағаланады және кез келген пайыздық Шығысты қоса алғанда, пайда мен залалдың нетто-шамасы пайда немесе шығын құрамында танылады. Өзге қаржылық міндеттемелер кейіннен тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Пайыздық Шығыс пен оң және теріс бағамдық айырмалар пайда немесе шығын құрамында танылады. Тануды тоқтату кезінде туындайтын кез келген пайда немесе залал пайда немесе шығын құрамында танылады.

Қаржылық активтер

Қаржылық активтің шарты өзгеретін болса, Компания осындай түрлендірілген актив бойынша ақша қаражаты ағымының елеулі өзгешеленетінін бағалайды. Ақша қаражатының ағымы елеулі түрде өзгешеленетін болса («шарттың елеулі түрленуі»), онда бастапқы қаржылық активі бойынша шартта қарастырылған ақша қаражатының ағымына берілген құқықтар аяқталды деп есептеледі. Бұл жағдайда бастапқы қаржылық активін тану тоқтатылып, жаңа қаржылық активі есепте әділ құн бойынша танылады.

Компания шарттарды түрлендірудің елеулі болып табылатынына, яғни бастапқы қаржылық активі бойынша ақша қаражаттарының ағымы және түрлендірілген немесе оны алмастырған қаржылық активі бойынша ақша қаражаттары ағымдарының айтарлықтай ерекшеленетініне сапалы және сандық бағалау жүргізеді. Компания сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық пен сандық факторлардың жиынтықты нәтижесін талдай отырып, шарттарды түрлендірудің маңыздылығы пәніне сапалық және сандық факторлардың бағалауын жүргізеді. Ақша қаражаттарының ағымы айтарлықтай ерекшеленетін болса, онда бастапқы қаржылық актив бойынша шартта қарастырылған ақша қаражатының ағымына берілген құқықтар аяқталды деп есептеледі.

Осы бағалауды жүргізген кезде Компания қаржылық міндеттемені тануды тоқтатуға қатысты нұсқамаларды ұқсастығы бойынша басшылыққа алады.

Компания келесі сапалы факторлар негізінде түрлендіру елеулі болып табылады деген қорытындыға келеді:

- қаржылық актив валютасын өзгерту;
- қамтамасыз ету түрін немесе актив сапасының арттырудың өзге құралдарын өзгерту;
- SPPІ критерийіне сәйкес келмеуге алып келетін қаржылық актив шарттарын өзгерту (мысалға, айырбастау шарттарын қосу).

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын түрлендірілген актив бойынша ақша қаражатының ағымы айтарлықтай өзгермесе, онда мұндай түрлендіру қаржылық активін тануды тоқтатуға алып келмейді. Бұл жағдайда Компания қаржылық активтің жалпы баланстық құнын қайта есептейді және жалпы баланстық құнын түзету сомасын түрлендіруден болған пайда немесе залал ретінде пайда немесе залал құрамында таниды. Қаржылық активтің жалпы баланстық құны осы қаржылық актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып ақша қаражатының дисконтталған қайта қарастырылған немесе түрлендірілген ақша қаражаты ағымының келтірілген құны ретінде қайта есептеледі. Келтірілген шығындар мен комиссиялар түрлендірілген қаржылық активтің баланстық құнын түзетеді және түрлендірілген қаржылық активтің қалған қызмет ету мерзімі ішінде амортизацияланады.

Қаржылық міндеттемелер

Түрлендірілген міндеттеме бойынша ақша қаражаттары ағымының шамасы айтарлықтай өзгерген кезде Компания қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады. Бұл жағдайда шарттары түрлендірілген жаңа қаржылық міндеттеме әділ құн бойынша танылады. Бұрынғы қаржылық міндеттеме мен шарттары түрлендірілген жаңа қаржылық міндеттеменің баланстық құны арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады.

Егер шарттарды түрлендіру (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) қаржылық міндеттемені тануды тоқтатуға алып келмесе, Компания шарттарын түрлендіру қаржылық активті тануды тоқтатуға алып келмейтін жағдайда қаржылық активтің жалпы баланстық құнын түзетуге қатысты тәсілмен келісетін есептік саясатын пайдаланады – яғни Компания осындай түрлендіру (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) нәтижесінде туындайтын қаржылық міндеттеменің амортизациялық құнын кез келген түзетуді шарттарын түрлендіру (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) күні пайда немесе залал құрамында таниды. Істегі қаржылық міндеттемелер бойынша ақша қаражатының ағымы шамасының өзгеруі, егер ол шарттың ағымдағы жағдайының салдары болса, шартты түрлендіру болып есептелмейді.

Компания сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық пен сандық факторлардың жиынтықты нәтижесін талдай отырып, шарттарды түрлендірудің маңыздылығы пәніне сапалық және сандық факторлардың бағалауын жүргізеді. Компания келесі сапалық факторлар негізінде түрлендіру елеулі болып табылады деген қорытындыға келеді:

- қаржылық міндеттеме валютасын өзгерту;
- қамтамасыз ету түрін немесе міндеттемелер сапасының арттырудың өзге құралдарын өзгерту;
- айырбастау шарттарын қосу;
- қаржылық міндеттемелер дәреже сатысын өзгерту.

Жаңа шарттарға сәйкес ақша қаражаты ағымдарының келтірілген құны, соның ішінде бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған алынған комиссиялық сыйақыны шегергенде комиссиялық сыйақы төлемі бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша ақша қаражатының қалған ағымының дисконтталған келтірілген құнынан кем дегенде, 10%-ға өзгешеленетін болса, сандық бағалауды жүргізу үшін шарттар айтарлықтай ерекшеленеді деп есептеледі. Егер бір борыштық құралын басқа құралға ауыстыру немесе оның шартын түрлендіру есепте өтелу ретінде көрсетілетін болса, онда жұмсалған шығындар немесе комиссиялар тиісті борыштық міндеттемені өтеуден болған пайданың немесе залалдың бір бөлігі ретінде танылады. Егер бір борыштық бағалы қағазын басқа қағазға ауыстыру немесе оның шартын түрлендіру есепте өтеу ретінде көрсетілмесе, онда тиісті міндеттеменің баланстық құны жұмсалған шығын немесе комиссия сомасына түзетіледі және осы түзету түрлендірілген міндеттеменің қалған қызмет ету мерзімі ішінде амортизацияланады.

(iii) Тануды тоқтату

Қаржылық активтер

Компания қаржылық активінен түсетін ақша қаражатының ағымына шартта қарастырылған құқықтың қызмет ету мерзімі аяқталған кезде немесе осы қаржылық активіне берілетін меншік құқығына байланысты барлық дерлік тәуекел мен пайда екінші тарапқа берілетін мәміле жүргізу нәтижесінде осы активтен ақша қаражатының ағымын алу құқығын берген кезде немесе Компания осы қаржылық активқа меншік құқығына байланысты барлық дерлік тәуекел мен пайданы бермегенде және сақтамағанда және осы қаржылық активіне бақылауды сақтап қалмағанда қаржылық активті тануды тоқтатады.

Компания шарттары бойынша қаржылық жағдай туралы есебінде танылған активтерді беретін мәміле жасайды, бірақ бұл кезде ол берілген активтерге меншік құқығына байланысты барлық немесе барлық дерлік тәуекелдер мен пайданы сақтап қалады. Мұндай жағдайда берілген активтер есебінде тану тоқтатылмайды.

Қаржылық міндеттемелер

Компания қаржылық міндеттемелер бойынша шарттағы міндеттемелер орындалғанда, күші жойылғанда немесе тоқтатылған сәтте оны тануды тоқтатады. Сондай-ақ қаржылық міндеттеме шарттары түрлендіріліп, осындай түрлендірілген міндеттеме бойынша ақша қаражатының шамасы айтарлықтай өзгешеленген жағдайда, Компания қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады және мұндай жағдайда түрлендірілген жағдайларға негізделген туындаған жаңа қаржылық міндеттеме әділ құны бойынша танылады.

Қаржылық міндеттемені тану тоқтатылған кезде өтелген баланстық құны мен төленген өтеу арасындағы айырма (соның ішінде берілген кез келген ақшалай емес активтер немесе өзіне алынған міндеттемелер) пайда немесе залал құрамында танылады.

(iv) Өзара есеп

Қазіргі кезде Компанияның танылған соманың өзара есебін жүргізудің заңды қорғаумен қамтамасыз етілген құқығы болған кезде және ол бойынша есеп айырысуды таза негізде жасауға не болмаса активті өткізуді және міндеттемені орындауды бір уақытта орындауға ниеттенген кезде ғана қаржылық активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы жеке есебінде таза шамасымен өзара есепке алынып, ұсынылады.

(ж) Құнсыздану

(i) Туынды емес қаржылық активтер

Қаржы құралдары

Компания амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтері бойынша күтілетін кредиттік залалдарына (бұдан әрі – ККЗ) қатысты залалдар бойынша бағалау резервтерін таниды.

Компания залал бойынша резервті бүкіл мерзім ішіндегі ККЗ-на тең сомада таниды, бұған танылатын резерв сомасы күтілетін 12 айлық кредиттік залалдарына тең келесі құралдары кірмейді:

- бастапқы таныған сәттен бастап кредиттік тәуекелі (яғни қаржы құралының күтілетін қызмет ету мерзімі ішінде дефолттың орын алу тәуекелі) айтарлықтай жоғарыламаған банк шоттары бойынша қалдықтар.

Дебиторлық және өзге берешекке қатысты залал бойынша бағалау резервтері бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалға тең сомада бағаланады.

Бастапқы таныған сәттен бастап қаржылық актив бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай жоғарылауын бағалаған кезде және ККЗ бағалаған кезде Компания орынды әрі шамадан тыс күш салусыз қолжетімді негізделген және расталған ақпаратты талдайды. Бұған сандық және де сапалық ақпарат және Компанияның өткен тәжірибесіне негізделген талдау және кредит сапасын негізделген бағалау, болжамды ақпарат кіреді.

Қаржылық актив бойынша кредиттік тәуекелдің сатып алушымен жасалған құрылыс бойынша шарт талаптарында көрсетілген төлемді кейінге қалдыру кезеңінен астам уақытқа мерзімі өтіп кетсе, Компания ол бойынша кредиттік тәуекел айтарлықтай жоғарылады деген болжам жасайды.

Қаржылық активті Компания қарыз алушының Компания алдындағы өзінің кредиттік міндеттемесін Компанияның кепілдемелі қамтамасыз етуді іске асыру (ол болған жағдайда) тәрізді шараларын қолданусыз толық мөлшерде өтейтіні екі талай болған жағдайда дефолт жағдайы орын алған қаржылық активтеріне жатқызады.

Компанияның пікірінше, егер борыштық бағалы қағаздың кредиттік рейтингісі әлемде жалпы мақұлданған «инвестициялық сапа» рейтингісінің анықтамасына сәйкес келетін болса, онда оның кредиттік тәуекелі төмен болады. Moody's рейтингілі агенттігінің бағалауы бойынша Компания оны Ваа3-ке тең немесе одан жоғары немесе Standard & Poor's рейтингілі агенттігінің бағалауы бойынша ВВВ- немесе одан жоғары деп қарастырады.

Бүкіл мерзім ішіндегі ККЗ - бұл қаржы құралының қызмет етуінің күтілетін барлық мерзімі ішінде барлық мүмкін дефолт оқиғалары нәтижесінде туындайтын ККЗ.

12 айлық ККЗ – бұл есеп беру күнінен кейін 12 ай ішінде (немесе қаржы құралының күтілетін қызмет ету мерзімі 12 айдан кем болса, одан қысқа мерзімде) болуы мүмкін дефолт оқиғасының салдарынан туындайтын ККЗ бір бөлігі.

Максималды кезең ККЗ Компанияның кредиттік тәуекелге ұшырайтын шартта қарастырылған ең көп кезең ішінде бағаланғанда қарастырылады.

ККЗ бағалау

Күтілетін кредиттік залалдары кредиттік залалдардың болу ықтималдығын ескере отырып теңдестірілген есептік бағалау болып табылады. Кредиттік залалдары барлық күтілетін кем алынған ақша қаражатының келтірілген құны ретінде бағаланады (яғни шартқа сәйкес Компания тиесілі ақша ағымдары мен Компания алуды күтетін ақша ағымдары арасындағы айырма).

ККЗ осы қаржылық активтің тиімді пайыз мөлшерлемесі бойынша дисконтталады.

Кредиттік құнсызданған қаржылық активтер

Әр есеп берілетін күні Компания амортизациялық құны бойынша көрсетілетін қаржылық активтерін кредиттік құнсыздануы пәніне бағалайды. Қаржылық актив бойынша ақша қаражатының келешектегі есептік ақша қаражатына жағымсыз әсер ететін бір немесе бірнеше жағдай орын алған кезде, қаржылық активі «кредиттік құнсызданған» болып табылады.

Байқалатын келесі деректер қаржылық активтің кредиттік құнсыздануының куәсі болып табылады:

- қарыз алушының немесе эмитенттің елеулі қаржы қиыншылықтары;
- дефолт немесе төлем мерзімін 180 күннен астам уақытқа кешіктіру тәрізді шарт талаптарын бұзу;
- Компанияның қарызды немесе аванс төлемін, өзге жағдайда ол мұны қарастырмайтын жағдайда қайта құрылымдауы;
- қарыз алушының банкротқа ұшырау немесе оның өзгедей қаржылық қайта ұйымдастырылуы ықтималдығының пайда болуы; немесе
- қаржылық қиындық нәтижесінде бағалы қағаз үшін белсенді нарықтың жойылуы.

Қаржылық жағдай туралы есебінде күтілетін кредиттік залалдары бойынша бағалау резервін ұсыну

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтерінің залал бойынша бағалау резервтері осы активтердің жалпы баланстық құнынан шегеріледі.

Есептен шығару

Компанияның қаржылық активтің толық сомасының немесе оның бір бөлігінің өтелуін күту негізі болмаған кезде, қаржылық активтің толық баланстық құны есептен шығарылады. Кәсіпорындарға қатысты Компания соманы өтеудің негізделген күтуін бастамаға ала отырып есептен шығару мерзімдері мен сомалары бойынша жеке бағалайды. Компания есептен шығарылған соманың елеулі өтелуін күтпейді. Алайда есептен шығарылған қаржылық активтері тиесілі сомалардың өтелуіне қатысты Компания рәсімдеріне сәйкес келуін қамтамасыз ету мақсатында құқық қолдану объектісі болып қалуы мүмкін.

(ii) Қаржылық емес активтер

Әр есеп берілетін күні Компания өзінің материалдық және материалдық емес активтерінің баланстық құнын оларда құнсыздану белгілерін анықтау пәніне тестіден өткізеді. Құнсыздану белгілері болған кезде басшылық өтелетін соманы бағалайды, ол келесі екі шаманың: активтің әділ құнынан өткізу шығыны және қолданыстағы құны шегерілген ең жоғары шамасы ретінде анықталады. Баланстық құны өтелетін сомаға дейін азаяды және құнсызданудан болған залал жыл ішіндегі пайда немесе залал құрамында танылады. Қолданыстағы актив құнын анықтау үшін қолданылған есептік бағалауларында немесе өткізу бойынша шығынды шегере отырып әділ құнында өзгерістер туындаған кезде, алдыңғы жылдары актив бойынша танылған құнсызданудан болған залал активтің құнсыздануынан бұрын танылған залал сомасы аясында қалпына келтіріледі.

(3) Акционерлік капитал

Қарапайым акциялар

Қарапайым акциялар меншікті капитал ретінде жіктеледі. Қарапайым акцияларды және акцияға опционды тікелей шығаруға байланысты қосымша шығындар меншікті капитал шамасынан салық нәтижесін есепке ала отырып көрсетіледі.

Жарғылық капиталды (меншікті акцияларды) төлеп алу, шығару және қайта жайғастыру

Капитал ретінде танылған акцияларды төлеп алған жағдайда осы сатып алуға тікелей байланысты барлық шығындарды қоса алғанда төленген сома салық нәтижесін шегере отырып капитал шамасынан шегеріледі. Төлеп алынған акциялар акционерлерден сатып алынған меншікті акциялар болып жіктеледі және меншікті акциялар резервінің құрамында көрсетіледі. Меншікті төлеп алынған акцияны ары қарай сату немесе кейін қайта жайғастыру нәтижесінде алынған сома капиталдың өсімі деп көрсетіледі, ал осы операция нәтижесінде туындайтын пайда немесе залал қосымша капитал құрамында көрсетіледі.

(и) Берілген аванстар

Берілген аванстар есептілікте құнсыздану бойынша резервін шегере отырып бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Берілген аванстар мердігерлермен жасалған шарт талаптарына сәйкес ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі немесе бастапқы таныған кезде берілген аванстар есепте айналымнан тыс деп көрсетілетін болса активке жатқызылады. Активті иемдену үшін берілген аванс сомасы Компания осы активке бақылау алған кезде және Компанияның оған байланысты келешек экономикалық пайданы алу ықтималдығы болғанда, оның баланстық құнына кіреді.

Берілген аванстарға жататын активтердің, тауарлардың немесе қызметтердің алынбайтындығының белгісі болса, берілген аванстардың баланстық құны азайтылуға тиіс және құнсызданудан болған тиісті залал пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

(к) Сенімгерлік басқару шарттарының есебі

Қайта құрылмайтын сенімгерлік басқару шарты

2013 ж. 30 мамырында жалпыға ортақ пайдаланылатын республикалық маңызы бар «Астана-Щучинск» автомобиль жолының телімін (бұдан әрі «Объект») ары қарай төлеп алу құқығынсыз 10 жыл мерзімге Компанияның сенімгерлік басқаруына беру туралы ҚР ҚМ ММЖК, Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі және Компания арасында сенімгерлік басқару шарты жасалды. Сенімгерлік басқару шарты Қазақстан Республикасы Әділет Министрлігінде 2013 ж. 1 шілдесінде тіркелді.

Объектіні сенімгерлік басқаруға көлік құралдарының жүруі, автомобиль жолын күтіп-ұстау мен ағымдағы жөндеу үшін ақы алу кіреді. Сенімгерлік басқару шартының объектісін беру меншік құқығының ауысуына алып келмейді. Компания сенімгерлік басқару есебін сенімгерлік басқарумен байланысты емес операциялар мен оқиғалар есебінен бөлек жүргізеді.

Шарт Компанияның түсімді алуына құқық бермейді, өйткені Компания ҚР ҚМ ММЖК атынан көлік құралдарының жүруі, автомобиль жолын күтіп ұстау және ағымдағы жөндеу үшін ақы алатын сенімгерлік басқарушы болып табылады. Сәйкесінше, көлік құралдарының жүріп өтуі үшін төлем түріндегі барлық түсім және сәйкес шығындар таза негізінде беріліп, нәтижесі жолақидан түскен түсімнің Компанияның осы жолды күтіп ұстауға жұмсайтын шығынынан асып түсетініне немесе асып түспейтініне қарай ҚР ҚМ ММЖК алдындағы кредиторлық берешегі не болмаса ҚР ҚМ ММЖК-нен дебиторлық берешегі ретінде көрсетіледі.

Қайта құрылатын сенімгерлік басқару шарттары

Компанияның 2016 жылғы 11 ақпандағы шартқа сәйкес "Күрті-Бурылбайтал", 2016 жылғы 31 наурыздағы Шартқа сәйкес "Қалбатау-Майқапшағай", "Талдықорғанқалбатау-Өскемен", "Мерке-Бурылбайтал", "Астана қаласы айналма жолы" сенімгерлік басқаруында мынадай автомобиль жолдары учаскелері бар: 2017 жылғы 21 сәуірдегі шартқа сәйкес "Астана" және 2018 жылғы 5 мамырдағы шартқа сәйкес "Қарағанды-Балқаш", 2019 жылғы 12 сәуірдегі Шартқа сәйкес "Атырау-Астрахань", Атырау қ. Солтүстік айналма жолы, "Қапшағай-Күрті", 2019 жылғы 6 мамырдағы шартқа сәйкес "Ақтөбе-Қандыағаш", 2019 жылғы 19 шілдедегі Шартқа сәйкес "Подстепное-Федоровка " (1-ескертпе (б)).

Сенімгерлік басқару шарттарының талаптарына сәйкес Компания автомобиль жолдарының телімдерін қайта құру жұмыстарын ұйымдастырып, басқаруға және сенімгерлік басқару объектілерінің кейіннен ақылы қозғалысын және ары қарайғы қолдануын ұйымдастыруға тиіс. Компания автомобиль жолдарының телімдерін қайта құру жұмыстарын ұйымдастыру және басқару бойынша қызмет көрсетуге байланысты шығынды өтеуге құқылы.

Компания 15 ХҚЕС (IFRS) стандартына сәйкес қайта құру жұмыстарын ұйымдастыру және басқару бойынша қызмет көрсету бөлігінде өзін Агент деп есептейді, толық сипатталуы 5-ескертпесінде ұсынылған.

Сенімгерлік басқару объектілерін ары қарай пайдалану бөлігінде шарттар Компанияның түсімді алу құқығын қарастырмайды, өйткені Компания ҚР ҚМ ММЖК атынан көлік құралдарының жүруі, автомобиль жолдарын күтіп ұстау және ағымдағы жөндеу үшін ақы алатын сенімгерлік басқарушы болып табылады.

Сәйкесінше, көлік құралдарының жүріп өтуі үшін төлем түріндегі барлық түсім және сәйкес шығындар таза негізінде беріліп, нәтижесі жолақидан түскен түсімнің Компанияның осы жолды күтіп ұстауға жұмсайтын шығынынан асып түсетініне немесе асып түспейтініне қарай ҚР ҚМ ММЖК алдындағы кредиторлық берешегі не болмаса ҚР ҚМ ММЖК-нен дебиторлық берешегі ретінде көрсетіледі.

(л) Қызметкерлерге сыйақы

Қысқа мерзімді сыйақылар

Қызметкерлерге берілетін қысқа мерзімді сыйақыларға қатысты міндеттеме шамасын анықтаған кезде дисконттау қолданылмайды және тиісті шығындар қызметкерлердің қызмет көрсетуі бойынша танылады. Компанияның өткен кезеңде қызметкерлердің қызмет көрсетуі нәтижесінде туындаған тиісті соманы төлеу бойынша істегі заңды немесе қалыптасқан тәжірибемен шартталған міндеттемесі болса және осы міндеттеме шамасын сенімді түрде бағалау мүмкін болғанда, ақшалай сыйлықақыны төлеудің қысқа мерзімді жоспары немесе пайдаға қатысу аясында төленуі күтілетін сомаға қатысты міндеттемесі танылады.

(м) Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы және кейінге қалдырылған өтеулер бойынша міндеттемелер

Банк қарыздары бойынша болашақ пайыз шығындарын өтеуден алынған экономикалық пайда пайыз шығындарын өтеудің болашақ ағымдары мен бастапқы таныған кезде олардың әділ құны арасындағы айырма мөлшерінде есепке алынады, ол банк қарыздары шарттарының аясында қолданыстағы нарық мөлшерлемелері бойынша есептелген.

Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы осы өтеуді алу үшін қажетті барлық жағдайдың жасалатындығына және өтеудің алынатындығына жеткілікті сенімділік пайда болған кезде танылады.

Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы және кейінге қалдырылған өтемақылар бойынша сәйкес міндеттеме бір уақытта АЖК өтемақы төлейтін пайдалар мен залалдарда пайыз бойынша ағымдағы қаржы шығындарын танумен пайда және залалда жүйелі негізде танылады.

Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтеуді әділ құнына дейін түзетулер амортизациясы және жыл ішіндегі банк қарыздары бойынша пайыз шығындарының сомасы аясында сәйкес кейінге қалдырылған өтеулер бойынша міндеттемелерді азайту қаржылық кірістерінде, жыл ішіндегі пайда және залал және өзге жиынтық кіріс туралы есебінде көрсетіледі.

(н) Жалгерлік

Шарт жасасу кезінде Компания шарттың жалгерліктің тұтастай немесе оның жекелеген компоненттері болып табылатынын бағалайды.

Егер осы Шарт бойынша белгілі бір уақыт кезеңі ішінде өтеуге айырбасталатын сәйкестендірілген активтің пайдаланылуын бақылау құқығы берілетін болса, шар жалгерлік шарты немесе жалгерлік компоненті болады. Осы Шарт бойынша сәйкестендірілген активтің пайдаланылуын бақылау құқығы берілгенін бағалау үшін Компания 16 ХҚЕС (IFRS) сәйкес жалдау анықтамасын қолданады.

Бұл есеп саясаты 2019 жылдың 1 қаңтарында немесе кейінірек жасалған шарттарға қолданылады.

(і) Компания жалға алушы ретінде

Шарттың жалгерлік компонентін мазмұндайтын әрекеті мен түрленуі басталғанда Компания шартта көзделген әрбір жалгерлік компонентін өтеуді оқшауланған мәміленің салыстырмалы бағасының негізінде бөледі. Алайда, кейбір жылжымайтын мүлік объектілерін жалдау шарттарына қатысты Компания жалгерлік болып табылмайтын компоненттерді бөлмеуге және жалгерлік компоненттері мен жалгерлік болып табылмайтын тиісті компоненттерді жалгерліктің бір компоненті ретінде есепке алу туралы шешім қабылдады.

Компания пайдалану құқығы нысанында активті және жалгерлік басталған мерзімде жалдау бойынша міндеттемені мойындайды. Пайдалану құқығы нысанындағы Актив бастапқыда жалдау басталған күні немесе осындай күнге дейін жасалған жалдау төлемдерінің шамасына түзете отырып, келтірілген бастапқы тікелей шығындарға ұлғайтылған жалдау жөніндегі міндеттеменің бастапқы шамасын құрайтын бастапқы құны бойынша және жалдау бойынша алынған ынталандырушы төлемдерді шегере отырып, базалық активті бөлшектеу және орнын ауыстыру, базалық активті немесе ол орналасқан учаскені қалпына келтіру кезінде туындаған шығындардың бағалау шамасы бойынша бағаланады.

Жалдау шартына сәйкес базалық активке меншік құқығы компанияға жалдау мерзімінің соңына дейін берілетін немесе пайдалану құқығы нысанындағы активтің бастапқы құны компанияның сатып алуға опционды орындауын көрсететін жағдайларды қоспағанда, кейіннен пайдалану құқығы нысанындағы актив жалдау басталған күннен бастап және жалдау мерзімі аяқталғанға дейін желілік әдіспен амортизацияланады. Мұндай жағдайларда пайдалану құқығы нысанындағы актив негізгі құралдар үшін қолданылатын тәсілді пайдалана отырып айқындалатын базалық активті пайдалы пайдалану мерзімі ішінде амортизацияланады. Бұған қосымша пайдалану құқығы нысанындағы активтің құны ол болған кезде құнсызданудан болған шығындардың шамасына кезеңімен төмендейді, сондай-ақ жалдау бойынша міндеттемелерге белгілі бір қайта бағалау жүргізу кезінде түзетіледі.

Жалдау бойынша міндеттеме бастапқыда жалдау шартына енгізілген пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған, жалдау басталған күні төленбеген жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша немесе мұндай мөлшерлеме Компанияның қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесіе пайдалана отырып оңай айқындалмаған жағдайда бағаланады. Әдетте, Компания өзінің қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін дисконттау мөлшерлемесі ретінде пайдаланады.

Компания әр түрлі сыртқы көздердегі пайыздық мөлшерлемелерге сүйене отырып, қосымша қарыз қаражатын тартуда өз мөлшерлемесін айқындайды және жалға алу талаптары мен жалдау активтерінің түрлерін ескеру үшін белгілі бір түзетулер жасайды.

Жалдау бойынша міндеттемелерді бағалауға енгізілетін жалға алу төлемдері:

- тіркелген төлемдер, оның ішінде шын мәнінде тіркелген төлемдер;
- жалға алу басталған күннен индексті немесе мөлшерлемені пайдалана отырып бастапқыда бағаланатын индекске немесе мөлшерлемеге байланысты ауыспалы жалдау төлемдері;
- сомасы жоспарланғандай тарату құны кепілдігі бойынша жалға алушы төлейді;
- егер Компания осы опционды орындайтынына жеткілікті сенімділік болса, сатып алуға арналған опционды орындау бағасы, егер Компания жалға алуды ұзартуды опционның орындайтынына жеткілікті сенімділік болса, жалға алуды ұзарту опционның пайда болғанда туындайтын қосымша жалға алу мерзімінің ішінде жалға алу төлемдері, және Компания жалға алуды мерзімінен бұрын тоқтатпайтынына жеткілікті түрде сенімділік болған жағдайларды қоспағанда, жалға алуды мерзімінен бұрын тоқтатқаны үшін айыппұлдар.

Жалға алу бойынша міндеттеме тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құны бойынша бағаланады. Ол егер индекс немесе мөлшерлеменің өзгеруінің нәтижесінде келешекте жалға алу төлемдері өзгерсе, егер Компанияның таратылу құнының кепілдігі бойынша төлемге жататын келісілген сома бағасы өзгерсе, егер Компания сатып алу опционның, жалға алуды ұзартуға немесе оны тоқтату опционның орындау немесе орындамауына қарамай бағалауды өзгертсе немесе шын мәнінде тіркелген болып табылатын жалға алу төлемі қайта қаралса ол қайта бағаланады.

Жалға алу бойынша міндеттеме қайта қаралғанда, тиісті түзету пайдалану құқығы нысанындағы активтің баланстық құнына қатысты жүргізіледі немесе пайдалану құқығы нысанындағы активтің баланстық құны бұрын нөлге дейін шегерілген болса, пайдаға немесе шығынға жатқызылады.

Компания пайдалану құқығы нысанындағы инвестициялық жылжымайтын мүліктің анықтамасына жауап бермейтін активтерді "негізгі құралдар" бабының құрамына, ал жалға алу бойынша міндеттемелерді – қаржылық жағдай туралы есептегі "кредиттер мен қарыздар" бабының құрамына ұсынады.

Компания жалға алу бойынша пайдалану құқығы және міндеттемелер нысанында активтерді құны төмен және қысқа мерзімді активтерді, оның ішінде ИТ құралын жалға алу шарттарына қатысты танымауға шешім қабылдайды. Компания осындай шарттарға сәйкес жүзеге асырылатын жалға алу мерзімі ішінде шығын ретінде желілік есептеу әдісімен төленетін жалға алу төлемдерін таниды.

(ii) Компания жалға беруші ретінде

Шарттың жалгерлік компонентін мазмұндайтын әрекеті мен түрленуі басталғанда Компания шартта көзделген әрбір жалгерлік компонентін өтеуді оқшауланған мәміленің салыстырмалы бағасының негізінде бөледі.

Компания жалға беруші болып табылатын жағдайларда, ол жалдау қатынастары басталған күні шарттардың әрқайсысы қаржылық жалға немесе операциялық жалға беру болып табылатынын айқындайды.

Жалдау шартын топтастыру үшін компания жалгерлік шартының базалық активке иелік етуімен байланысты барлық тәуекелдер мен пайданы іс жүзінде беретініне жалпы баға береді. Егер бұл орын алса, онда жалгерлік шарты қаржылық жалдау болып табылады; әйтпесе шарт операциялық жалдау болып табылады. Осы бағалау шеңберінде Компания белгілі бір индикаторларды, атап айтқанда, жалгерлік мерзімі активті экономикалық пайдалану мерзімінің елеулі бөлігін құрау құрамауын қарастырады.

Компания аралық жалға беруші болған жағдайларда жалгерліктің жәбасты шарты және қосалқы жалгерлік шарты жеке ескеріледі. Компания қосалқы жалгерлік шарты жіктемесін базалық актив негізінде емес, пайдалану құқығы нысанындағы актив негізінде анықтайды. Егер жалгерліктің негізгі шарты қысқа мерзімді болып табылса, компания оған қатысты жоғарыда сипатталған ерекшелікті қолданатын болса, қосалқы жалгерлік шарты операциялық жалгерлік ретінде жіктеледі.

Егер келісім жалгерлік компоненті мен жалгерлік болып табылмайтын компонентті қамтыса, компания өтеуді шарт бойынша бөлу үшін 15 ХҚЕС (IFRS) қолданады.

Компания 9 ХҚЕС (IFRS) талаптарын жалға алынған таза инвестицияға қатысты тануды және құнсыздануды тоқтатуға қатысты қолданады. Бұдан басқа, компания жалпы инвестициялар есебінде жалгерлікке пайдаланылған кепілсіз тарату құнының есептік шамаларын өзгерту қажеттілігі тұрғысынан тұрақты түрде талдайды.

Компания операциялық жалгерлік шарттары бойынша алынған жалгерлік төлемдерін жалгерлік мерзімі ішінде "Басқа түсім" бабының мазмұнында желілік әдіспен пайда ретінде таниды

Әдетте, компания жалға беруші ретінде салыстырмалы кезеңде қолданған есептік саясат қаржылық жалгерлік ретінде ағымдағы есептік кезең ішінде жасалған қосалқы жалгерлік шарттарын сыныптауды қоспағанда, 16 ХҚЕС (IAS) талаптарынан ерекшеленбеген.

(iii) Компания жалға алушы ретінде

Салыстырмалы кезеңде компания жалға алушы ретінде жалдау шарттарын жіктеді, оларға сәйкес қаржылық жалгерлік ретінде активті иеленуге байланысты барлық тәуекелдер мен пайданы іс жүзінде берді. Бұл жағдайда жалға алынған активтер бастапқыда ең аз шамада бағаланды: әділ құны немесе жалгерлік төлемдерінің ең аз келтірілген құны. Шартты жалгерлік төлемін қоспағанда, жалға алушыдан талап етілген жалдау мерзімі ішіндегі төлемдер ең аз жалгерлік төлем болып табылады. Бастапқы танудан кейін активтер осындай активтерге қолданылатын есеп саясатына сәйкес есепке алынды.

Операциялық жалдау ретінде жіктелген қалған шарттар бойынша жалға алынған активтер компанияның қаржылық жағдайы туралы есепте танылмаған. Операциялық жалдау бойынша төлемдер жалдау мерзімі ішінде пайданың немесе залалдың құрамында желілік әдіспен танылған. Жалдау шарттары шеңберінде алынған ынталандырушы төлемдер жалдау мерзімі ішінде жалдау бойынша жалпы шығыстардың ажырамас бөлігі ретінде танылды.

(iv) Компания жалға беруші ретінде

Компания жалға беруші ретінде әрекет еткенде, ол жалгерлік қатынастары басталған күні жалгерлік шарттарының әрқайсысы қаржылық немесе операциялық жалдау болып табу табылмауын анықтады.

Жалгерлікті жіктеу үшін Компания жалдау нәтижесінде активті иеленуге байланысты барлық тәуекелдер мен пайданың берілгеніне жалпы баға берді. Мұндай жағдайда жалдау қаржылық деп жіктелді; өзге жағдайларда жалдау операциялық болып табылды. Осы бағалау шеңберінде Компания белгілі бір индикаторларды, атап айтқанда, жалдау мерзімі активті экономикалық пайдалану мерзімінің елеулі бөлігін құрайтынын қарастырды.

4 Әлі қолданысқа енбеген жаңа стандарттар мен түсініктемелер

Жаңа стандарттар және пайдалануға қабылданбаған түсініктемелер

Бірқатар жаңа стандарттар 2021 жылдың 1 қаңтарынан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін оларды мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен күшіне енеді.

Алайда, Компания осы қаржылық есептілікті дайындау кезінде жаңа және өзгертілген стандарттарға мерзімінен бұрын көшуді жүзеге асырмады.

Стандарттарға келесі түзетулер мен түсіндірулер компанияның қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді:

Ауыртпалықты шарттар - шартты орындауға арналған шығындар 37 ХҚЕС (IAS) түзетулер;

- Базалық пайыздық мөлшерлеме реформасы - 2-фаза (9 ХҚЕС (IFRS), 39 ХҚЕС (IAS), 7 ХҚЕС (IFRS), 4 ХҚЕС (IFRS) және 16 ХҚЕС (IFRS) түзетулер;
- Covid-19 пандемиясымен байланысты жалға беру бойынша жеңілдіктер (16 ХҚЕС (IFRS) түзету);
- Негізгі құралдар: мақсаты бойынша пайдаланғанға дейінгі түсімдер (16 ХҚЕС (IAS) түзетулері) "Негізгі құралдар»);
- Қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздеріне сілтемелер (3 ХҚЕС (IFRS) түзетулер);
- Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу (1 ХҚЕС (IAS) түзетулер);
- 17 ХҚЕС (IFRS) "сақтандыру шарттары".

5 Кіріс және комиссиялық сыйақыдан кіріс

Компания жалпыға ортақ пайдаланылатын автожолдар желісін дамыту бойынша қызмет көрсетуден (автомобиль жолдарын салуды, қайта құруды, жөндеуді және күтіп ұстауды басқару) түсім алады.

233 мемлекеттік бағдарламасы бойынша шарттар, сондай-ақ 003 бағдарламасы және 091 бағдарламасы бойынша мемлекеттік тапсырманың орындалуы туралы шарттар аясында 15 ХҚЕС (IFRS) ауысқан кезде Компания жүргізген талдауға сәйкес, Компания «Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Автомобиль жолдары комитеті» РММ атынан ҚР ИИДМ (тапсырыс беруші) мен мердігерлер (нақты орындаушы) арасында агент болып табылады және ол шарт бойынша құрылыс жұмыстарын ұйымдастыру үшін комиссиялық сыйақы сомасын таниды. Осы талдау Компания Басшылығының жорамалдарға негізделген елеулі пайымдау саласы болып табылады және ол болашақ оқиғалардың әсеріне қатысты бірқатар кәсіби пайымдаманың қалыптасуын қарастыруы мүмкін. 2020 жыл ішінде шарт бойынша комиссиялық сыйақы жыл ішіндегі басқарушылық шығындардың өтелуімен ұсынылған.

Әрекеттерді агент пен принципал ретінде қалай бөлу керектігі туралы мәселені шешкен кезде басшылық келесі факторларды басшылыққа алды:

- Мемлекеттің жарғылық капиталға қатысуы жүз пайызды құрайтын Компания Қазақстан Республикасының көлік-логистикалық жүйесін дамыту арқылы тиімді инфрақұрылымын жасау мақсатында құрылды. Компания автомобиль жолдарын басқару жөніндегі Ұлттық оператор ретінде анықталды және осы уақытта ол автомобиль жолдарын қайта құру жобаларын іске асыру бойынша мемлекетке жәрдемдеседі;

- Нақты орындаушы тапсырыс беруші алдында шарт бойынша барлық міндеттеменің орындалуының кепілгері ретінде шығады, мердігер дефолтқа ұшыраған жағдайда Компанияның шарттың орындалуын қамтамасыз ету үшін меншікті қаражаты жоқ;
- Компанияның тапсырыс берушіге автомобиль жолдарын қайта құру бойынша қызметтердің тікелей көрсетілуі үшін жеткілікті қаражаты жоқ;
- Компания қызметтерді сату бағасын өзгерте алмайды;
- Компания кезең ішіндегі басқарушылық және операциялық шығындарды өтеуді қоса алғанда көрсетілген қызметтер актісі негізінде өтемақы алады;
- Компания нақты орындаушы беретін қызметтердің құнына әсер ете алмайды, бұл кезде Компания техникалық-экономикалық негіздемені және жобалық-сметалық құжаттаманы әзірлеуге қатысады, сондай-ақ Компания мердігер ұйымды тапсырыс берушіні тартусыз таңдайды; және
- Мердігер ұйымдары атқарған жұмыстардың өтелуін Компания толық мөлшерде беруге тиіс.

2020 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл бойынша Компания 1,654,062 мың теңге мөлшерінде комиссиялық сыйақыдан түскен кірісті таныды.

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
Принципалдан алынған құрылыс шығындарын өтеу	311,302,362	254,513,190
Принципалдан алынған Компания шығындарын өтеу	1,544,045	1,545,576
Құрылысты ұйымдастыру және басқару бойынша қызмет көрсетуге байланысты шығындар	(309,648,300)	(253,662,364)
Кіріс	3,198,107	2,396,402
Өзіндік құны	(1,544,045)	(1,545,576)
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша кіріс жиыны	1,654,062	850,826

«Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Автомобиль жолдары комитеті» РММ (бұдан әрі – Принципал) алдындағы берешек.

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
Кезең басында Принципал алдындағы берешек (15, 21 және 23 Ескертпелері)	(26,523,445)	95,032,727
Кезең ішінде алынған қаржыландыру		
Жолдарды салу мен қайта құру үшін Принципалдан нысаналы қаржыландыру	130,005,937	142,766,955
Алынған қаржыландыру жиыны	103,482,492	237,799,682
Есеп беру кезеңінде қолданылған қаржыландыру		
- Құрылыс пен қайта құру үшін Принципал шығындары*	(309,648,300)	(253,662,364)
- Принципалдан алынған Компания шығындарын өтеу	(1,544,045)	(1,545,576)
- Аппаратты ұстау үшін Компания шығындары*	(1,654,062)	(850,826)
- Қаржылық шығындар	(12,004,596)	(8,264,362)
Есеп беру кезеңінде қолданылған қаржыландыру жиыны	(324,851,003)	(264,323,128)
Есеп беру кезеңінің аяғында Принципал алдындағы берешек (15, 21 және 23-ескертпеле)	(221,368,511)	(26,523,446)

* Принципал атынан жоғарыда көрсетілген шығындарға мыналар кірді:

	2020 ж.	2019 ж.
Қаржы шығындары шегерілген 233 бағдарламасы бойынша берілген шоттар сомасы	179,340,068	95,115,831
003 бағдарламасы және 091 бағдарламасы 100 ішкібағдарламасы бойынша берілген шоттар сомасы	131,281,483	159,308,274
091 бағдарламасы, 102 ішкібағдарламасы бойынша берілген шоттар сомасы	2,224,856	1,634,661
	312,846,407	256,058,766

Компания қызметтерінің негізгі сатып алушысы «Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Автомобиль жолдары комитеті» РММ болып табылады.

Қазақстан Республикасы Компанияның өз қызметін жүргізетін географиялық нарығы болып табылады.

Осы қызметтерді Компания республикалық маңызы бар инвестициялық жобаларды іске асыру жұмыстарын ұйымдастыру бойынша, сондай-ақ республикалық маңызы бар автомобиль жолдарында жөндеу жұмыстарын атқаруды ұйымдастыру бойынша мемлекеттік тапсырмалар аясында орындады.

6 Өзіндік құны

мың теңге	2020 ж.*	2019 ж.*
Еңбекақы	1,009,352	923,965
Тозу және амортизация	232,203	207,356
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар	86,926	71,516
Шикізат пен материалдар	18,793	23,765
Өзге	196,771	318,974
	1,544,045	1,545,576

* Автожолдарындағы құрылыс жұмыстарына байланысты принципал атынан жұмсалған шығын сомасы 5-ескертпесінде ашып көрсетілген.

7 Әкімшілік шығындар

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
Еңбекақы және тиісті салық аударымдары	1,060,688	861,493
Жалгерлік шығындары	124,935	92,615
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар	80,291	66,681
Тозу және амортизация	42,606	79,330
Кеңесшілер қызметтері	36,494	17,876
Іссапар шығындары	21,296	49,594
Табыс салығынан басқа салықтар	18,968	3,674
Материалдар	16,155	22,158
Байланыс қызметтері	13,176	9,722
Коммуналдық қызметтері	7,056	6,150
Банк қызметтері	2,918	4,716
Өзге	78,695	116,952
	1,503,278	1,330,961

* Пайда мен шығын туралы есепте және өзге де жиынтық кіріс туралы танылған кеңсені жалға алу жалдау мерзімі бір жылға немесе одан аз қысқа мерзімді жалдауды қамтиды

8 Табыс салығы бойынша шығындар

(а) Салық мөлшерлемесі

Компания үшін қолданылатын салық мөлшерлемесі 20%-ды құрайды, ол қазақстан компаниялары үшін 2020 жылы табыс салығының мөлшерлемесі болып табылады (2019 жылы: 20%).

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
<i>Ағымдағы табыс салығы бойынша шығын</i>		
Есеп берілетін жыл	(561,044)	-
Алдыңғы кезеңдер үшін қосымша есептеу	-	(67,425)
<i>Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығын</i>		
Мерзімдік айырмалардың пайда болуы және қалпына келуі	69,759	386,688
Табыс салығы бойынша үнемдеу/(шығын) жиыны	(491,285)	319,263

(б) Табыс салығы бойынша тиімді мөлшерлемені есептеу:

	2020 ж.		2019 ж.	
	мың теңге	%	мың теңге	%
Салық салуға дейінгі (залал)/пайда	(12,054,204)	100	5,231,537	100
Заңнамамен бекітілген 20% мөлшерлемесі бойынша корпоративтік табыс салығы бойынша үнемдеу / (шығын)	2,410,841	(20)	(1,046,307)	(20)
Залалдағы танылмаған салық өзгерістері	(2,780,668)	23	1,370,751	26
Сенімгерлік басқару шарты бойынша негізгі құралдарға және бағамдық айырма бойынша шығындарға байланысты өзге тұрақты айырмалар	(40,238)	-	(41,573)	(1)
Шегерілмейтін шығындар	(81,220)	1	36,392	1
	(491,285)	4	319,263	6

(в) Кейінге қалдырылған танылған салық активтері мен міндеттемелері

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелеріне мыналар жатқызылады:

	Активтер		Міндеттемелер		Таза шамасы	
	2020 ж.	2019 ж.	2020 ж.	2019 ж.	2020 ж.	2019 ж.
Болашақ кезеңдегі кірістер	1,910,704	1,354,206	-	-	1,910,704	1,354,206
Резервтер	112,695	501,153	-	-	112,695	501,153
Кейінге қалдырылған өтеулер бойынша міндеттемелер	17,939,091	15,852,602	-	-	17,939,091	15,852,602
Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы	-	-	(19,665,324)	(17,578,835)	(19,665,324)	(17,578,835)
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	-	-	(24,117)	(164,134)	(24,117)	(164,134)
Өтелетін қаржыландыру үшін шығындар	-	-	(1,507,106)	(1,268,808)	(1,507,106)	(1,268,808)
Салық активтері/(Міндеттемелер)	19,962,490	17,707,961	(21,196,547)	(19,011,777)	(1,234,057)	(1,303,816)

(г) Кейінге қалдырылған салық қалдығының өзгеруі

мың теңге	Кезең ішіндегі пайда немесе залал		
	2020 жылдың 1 қаңтары	құрамында танылды	2020 жылдың 31 желтоқсаны
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(164,134)	140,017	(24,117)
Резервтер	501,153	(388,458)	112,695
Кейінге қалдырылған өтеулер бойынша міндеттемелер	15,852,602	2,086,489	17,939,091
Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы	(17,578,835)	(2,086,489)	(19,665,324)
Болашақ кезеңдегі кірістер	1,354,206	556,498	1,910,704
Өтелетін қаржыландыру үшін шығындар	(1,268,808)	(238,298)	(1,507,106)
	(1,303,816)	69,759	(1,234,057)

мың теңге	Кезең ішіндегі пайда немесе залал		
	2019 жылдың 1 қаңтары	құрамында танылды	2019 жылдың 31 желтоқсаны
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(151,923)	(12,211)	(164,134)
Резервтер	38,990	462,163	501,153
Кейінге қалдырылған өтеулер бойынша міндеттемелер	10,979,398	4,873,204	15,852,602
Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы	(12,704,196)	(4,874,639)	(17,578,835)
Болашақ кезеңдегі кірістер	949,791	404,415	1,354,206
Өтелетін қаржыландыру үшін шығындар	(802,564)	(466,244)	(1,268,808)
	(1,690,504)	386,688	(1,303,816)

(д) Кейінге қалдырылған танылмаған салық активтері

Келесі баптарға қатысты кейінге қалдырылған салық активтері танылған жоқ:

мың теңге	2020	2019
Салық залалдары	9,887,358	7,106,690
	9,887,358	7,106,690

Салық залалдарын есепке алу мерзімі 2028 жылы аяқталады. Қолданыстағы салық заңнамасына сәйкес шегерілетін мерзімдік айырмалардың қызмет ету мерзімі шектелмеген. Осы баптарға қатысты Компанияның осы салық пайдаларын қолдануына болатын болашақ салық салынатын пайданы алуға байланысты кейінге қалдырылған салық активтерінің танылмауы ықтимал болып табылмайды.

9 Өзге кірістер және шығындар

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
Өзге кірістер		
Айыппұлдар мен өсімпұлдар бойынша кірістер	827,258	707,308
Кредиторлық берешекті есептен шығарудан болған кірістер	118,530	44,537
Тендерлік өтінімдердің орындалмауына тұрақсыздық айыбын өндіріп алудан түскен кіріс	63,719	110,496
Дебиторлық берешекті есептен шығарудан түскен кірістер	18,974	-
Бұрын құрылған резервті қалпына келтіруден түскен кіріс	-	1,279,610
Өзге кірістер	828,389	346,824
Өзге кірістер жиыны	1,856,869	2,488,775
Өзге шығындар		
Берілген аванстардың құнсыздануынан резерв құру және сенімсіз талаптарды шығынға жазу бойынша шығындар	(1,486,525)	(689,120)
Бюджетке айыппұлдар мен өсімпұлдар	(119,340)	(110,920)
Өзге шығындар	(721,723)	(227,126)
Өзге шығындар жиыны	(2,327,588)	(1,027,166)

Айыппұлдар мен өсімпұлдар бойынша кірістер шарт талаптарын бұзғаны үшін есептелген айыппұлдармен және өсімпұлдармен, шарттардың орындалуын қамтамасыз етудің өндіріліп алуымен ұсынылды.

«Комстроймонтаж» ЖШС 2017 жылдың 24 наурызындағы №31 және 2017 жылдың 24 наурызындағы №32 шарт талаптарына сәйкес 67,094 мың теңге және 66,099 мың теңге сомада банк кепілдігі түрінде шарттарды орындауды қамтамасыз ету, сондай-ақ 670,940 мың теңге және 660,986 мың теңге сомаға банк кепілдігі түрінде алғытөлемді қайтаруды қамтамасыз етуді тиісінше енгізді. Кепілдік міндеттемелер бойынша кепілгер «Нұрбанк» АҚ шықты. «Комстроймонтаж» ЖШС жұмысты шартпен бекітілген мерзімде орындаған жоқ, соған байланысты 2018 жылы Компания 1,382,635 мың теңге көлемінде «Комстроймонтаж» ЖШС берген алғытөлемдердің құнсыздануымен резерв танылды. 2019 жылдың 2 қазанда Нұр-Сұлтан қаласында Соттың қаулысына сәйкес «Нұрбанк» АҚ 1,279,610 мың теңге сомасында кепілдік міндеттемелер төледі, соған байланысты Компания осы сомаға «Комстроймонтаж» ЖШС берген алғытөлем бойынша алдын ала құрылған резервтің қайта қалпына келтіруден пайда танылды. Дегенмен, "Нұрбанк" АҚ жауап талап арыз беріп, қайта шешім банктің пайдасына шығарылды. ҚР Жоғарғы Сотының азаматтық істер жөніндегі қызметтік алқасының 22.09.20 ж. №6001-20-00-3ГП / 192 қаулысына сәйкес Компания алғытөлем сомасын 1,279,610 мың теңгеге қалпына келтірді және "Нұрбанк" АҚ банк кепілдіктерінің сомасын аударып, сот шығындарын мойындады.

2019 жылы «ALER Logistics» ЖШС 814,684 мың теңге көлемінде шығындарды өндіріп алу туралы Компанияға қуыным талаптарын қанағаттандыру өтінішімен Алматы қаласының Мамандандырылған ауданаралық экономикалық сот (МАЭС) жүгінді. Алматы қ. МАЭС шешіміне сәйкес «ALER Logistics» ЖШС Компанияға жалпы сомасы 686,011 мың теңге шығындарды өндіріп алу туралы қуыным талаптары ішінара қанағаттандырылды. Компания Алматы қалалық сотына шағым арыз берді. 2019 жылдың 25 желтоқсанындағы Алматы қалалық сотының азаматтық істер жөніндегі сот алқасының қаулысымен шағым арыз қанағаттандырылмады.

2020 жылдың қаңтарында Компания Қазақстан Республикасының Жоғарғы сотына Алматы қаласының мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотының 2019 жылғы 21 тамыздағы шешімін және Алматы қалалық сотының азаматтық істер жөніндегі сот алқасының 2019 жылғы 25 желтоқсандағы қаулысын қайта қарау туралы өтініш берді. Компания басшылығы экономикалық пайданы қамтитын ресурстардың шығуын ықтимал деп бағалап, сот шешімімен тағайындалған сома шамасынан 100%-ға резерв есептеу туралы шешім қабылдады.

2020 жылы Компания "Береке Т.М.М." ЖШС компаниясына берілген 206,915 мың теңге мөлшеріндегі алғытөлемдерге қосымша резервті таныды.

10 Қаржылай кірістер және шығындар

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
<i>Қаржылай кірістер</i>		
Пайыздық кірістер	89,198	214,307
Басқа қаржылық кірістер	-	354,173
Қаржылай кірістер жиыны	89,198	568,480
<i>Қаржылық шығындар</i>		
Пайыздық шығындар	(12,004,596)	(8,264,362)
Қарыздар бойынша шығынды өтеу* (5-ескертпесі)	12,004,596	8,264,362
Өзге қаржылық шығындар	(698,008)	(474,178)
Қаржылай кірістер/(шығындар) жиыны	(698,008)	(474,178)
	(608,810)	94,302

* 2017 жылы Компания 233 Бағдарламасы бойынша инвестициялық жобаларын қаржыландыру мақсатында банк қарыздарын алды (1, 18 Ескертпелері). Сенімгерлік басқару шарттарының талаптарына сәйкес Компания негізгі борыштың өтелуін, пайыздар және қарызға қызмет көрсету шығындарын, төлем жасаған кезде пайда болатын бағамдық айырманы қамтитын сенімгерлік басқару бойынша қажетті шығынның өтелуіне құқылы. Компания шығындағы тиісті бапты азайту арқылы алынатын өтемақыны шығын жұмсалған сәтте есептеу әдісімен таниды.

11 Негізгі құралдар

мың теңге	Жер	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар	Жабдық	Көлік құралдары	Компьютерлік шеткері құрылғылары	Кеңсе жиһазы және өзге негізгі құралдар	Жиыны
Бастапқы құны								
2018 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	35,646	467,111	1,554,795	137,770	181,101	115,889	70,193	2,562,505
Түсімдер	-	-	37,294	6,572	151,718	34,156	7,054	236,794
Шығуы	-	-	-	-	(21,943)	(4,371)	(3,868)	(30,182)
2019 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	35,646	467,111	1,592,089	144,342	310,876	145,674	73,379	2,769,117
Түсімдер	30,000	287,550	53,223	22,434	-	22,814	1,074	417,095
Шығуы	-	-	(107,656)	-	(27,247)	(287)	(356)	(135,546)
2020 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	65,646	754,661	1,537,656	166,776	283,629	168,201	74,097	3,050,666
Амортизация және құнсызданудан болған залал								
2018 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	-	(111,252)	(641,410)	(62,075)	(119,028)	(63,856)	(33,734)	(1,031,355)
Түсімдер	-	(18,029)	(168,407)	(24,546)	(32,493)	(20,016)	(10,534)	(274,025)
Шығуы	-	-	-	-	17,437	(269)	1,285	18,453
2019 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	-	(129,281)	(809,817)	(86,621)	(134,084)	(84,141)	(42,983)	(1,286,927)
Түсімдер	-	(18,029)	(167,081)	(18,562)	(31,229)	(19,300)	(8,929)	(263,130)
Шығуы	-	-	73,711	-	27,056	287	199	101,253
2020 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	-	(147,310)	(903,187)	(105,183)	(138,257)	(103,154)	(51,713)	(1,448,804)
Баланстық құны								
2019 жылдың 1 қаңтарында	35,646	355,859	913,385	75,695	62,073	52,033	36,459	1,531,150
2019 жылдың 31 желтоқсанында	35,646	337,830	782,272	57,721	176,792	61,533	30,396	1,482,190
2020 жылдың 31 желтоқсанында	65,646	607,351	634,469	61,593	145,372	65,047	22,384	1,601,862

2020 ж. 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша толығымен амортизацияланған негізгі құралдардың бастапқы құны 171,670 мың теңгені құрады (2019 ж.: 22,055 мың теңге).

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның кепілдікте негізгі құралдары болған жоқ. 201,922 мың теңге мөлшеріндегі амортизациялық аударымдары (2019 ж.: 207,860 мың теңге) өзіндік құны құрамында, 61,208 мың теңге мөлшерінде (2019 ж.: 66,165 мың теңге) – әкімшілік шығындар құрамында көрсетілді.

12 Берілген аванстар

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша берілген аванстар мына түрде ұсынылды:

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
	31 желтоқсаны	31 желтоқсаны
233 бағдарламасы бойынша берілген ұзақ мерзімді аванстар	128,236,839	95,817,129
003 және 091 бағдарламалары бойынша берілген ұзақ мерзімді аванстар	6,636,704	98,791,771
Берілген ұзақ мерзімді аванстар жиыны	134,873,543	194,608,900
233 бағдарламасы бойынша берілген қысқа мерзімді аванстар	177,054,610	77,732,405
003 және 091 бағдарламалары бойынша берілген қысқа мерзімді аванстар	35,641,042	146,354,824
Берілген аванстардың құнсыздануы бойынша резерві шегерілген (9-ескертпе)	(5,631,796)	(3,893,369)
Берілген қысқа мерзімді аванстар жиыны	207,063,856	220,193,860
	341,937,399	414,802,760

Берілген аванстар қызметті жеткізушілерге жолдарды қайта құру, көгалдандыру, күтіп ұстау, ағымдағы және күрделі жөндеу үшін төленген сомамен ұсынылған. 2020 және 2019 жж. ішінде Компания орындалу мерзімі бір жылдан астам жұмыстар мен қызметтер үшін жеткізушілерге ұзақ мерзімді аванс берді.

13 Өзге ұзақ мерзімді активтер

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
	31 желтоқсаны	31 желтоқсаны
Қаржыландыру бойынша шығындары	7,345,272	6,049,855
ДСФК қамтамасыз етілген борыштық міндеттемелері (9-ескертпесі)	166,943	271,339
Өзге ұзақ мерзімді активтер	23,314	22,848
Жиыны	7,535,529	6,344,042

Қаржыландыру бойынша шығындар ҚР ИИДМ АЖК комиссияны төлеуді қаржыландыру бойынша жұмсалған шығындарымен ұсынылған және ол 233 Бағдарламасы бойынша инвестициялық жобаларды қаржыландыру мақсатында алынған қарыздар бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеменің бір бөлігі болып табылады, оның өтелуі ҚР ҚМ ММЖК-мен жасалған сенімгерлік басқару шарттарымен қарастырылған (10 және 18 - ескертпе).

"Bank RBK" АҚ есеп айырысу шотындағы қалдықтарды қайта құрылымдау шеңберінде компанияның "Bank RBK" АҚ қоятын талаптары "ДСФК "арнайы қаржы компаниясы" ЖШС қамтамасыз етілген борыштық міндеттемелеріне (CDO-collateralized debt obligations) ауыстырылды, оған "Bank RBK" АҚ проблемалық активтері берілді. Берілген проблемалық активтердің осы портфелі "ДСФК "арнайы қаржы компаниясы" ЖШС шығарған борыштық міндеттемелерін қамтамасыз ету ретінде әрекет етеді. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компания балансындағы осы міндеттемелердің әділ құны 166,943 мың теңгені құрады (2019 ж.: 271,339 мың теңге) (13-Ескертпе). Ол осы бағалы қағаздарды ұстаушыларға берілген облигациялар бойынша берешектің 28% - ын жабатын "Қазақмыс" ЖШС кепілдігінің әділ құнын білдіреді.

14 Қолданылуы шектелген ақша қаражаттары

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
ҚР ИИДМ АЖК-нан алынған қолданылуы шектелген ақша қаражаттары	162,779	653,155
Қолданылуы шектелген қысқа мерзімді ақша қаражаттары	162,779	653,155

2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ҚР ИИДМ АЖК-нан алынған қолданылуы шектелген ақша қаражаттары 003 бағдарламасы және 091 бағдарламасы бойынша мемлекеттік тапсырманы орындау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру жөнінде қызмет көрсету аясында алынған ақша қаражаты болып табылады және ол құрылыс бойынша жұмыстарды қаржыландыру мақсатында мердігер ұйымдарының есеп шоттарына аударылуға тиіс.

15 Дебиторлық және өзге берешек

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
Қысқамерзімді дебиторлық берешек	13,891,145	11,470,846
Өзге дебиторлық берешек	266,307	512,290
Дебиторлық және қарыздар мен дебиторлық берешек санатына кірген өзге берешек	14,157,452	11,983,136
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	310,360,795	108,804,059
Дебиторлық және өзге де берешек жиынтығы	324,518,247	120,787,195

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша дебиторлық берешек теңгемен көрсетілген және ол республикалық маңызы бар инвестициялық жобаларын дамыту мен жөндеу жұмыстарын және республикалық маңызы бар автомобиль жолдарын күтіп-ұстау жұмыстарын ұйымдастыру бойынша мемлекеттік қызмет көрсету шарттарын орындау үшін, соның ішінде 13,891,145 мың теңге (2019 ж. 31 желтоқсаны: 11,470,846 мың теңге) мөлшерінде орындалған жұмыстар мен көрсетілген қызметтер үшін 5% ұстап қалу бойынша берешек үшін ҚР ИИДМ АЖК-нің дебиторлық берешегінен тұрады.

Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек, ең әуелі 233 мемлекеттік бағдарламасы аясында орындалған, бірақ автомобиль жолдарын салу мен жөндеу бойынша есеп берілетін күні ол үшін шот әлі берілмеген жұмысты ұйымдастыру үшін өтемақы алу бойынша Компания құқықтарына жатады. АЖК қол қойған құрылыс шарттары талаптарына сәйкес Компанияда қаржы институттарынан алынған банк қарыздары бойынша негізгі қарызды төлеу жөнінде міндеттемелер пайда болған мерзімде төлеуге шот беру құқығы пайда болады, «Мерзімінен бұрын банк қарыздары» 18-ескертпесін қараңыз. Банк қарыздары шарттарының талаптарына сәйкес Компания шартқа қол қойылған мерзімнен бастап 5 жыл бойы жеңілдік кезеңіне ие. Соған байланысты Компания 2022-2036 жылдары мерзімінен бұрын берешекті өтеу болжалады.

16 Ақша қаражаттары және олардың баламалары

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
Банк шоттарындағы қалдықтар теңгемен	7,015,106	3,306,638
Кассадағы ақша қаражаттары	14	-
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есебінде ақша қаражаттары және олардың баламалары	7,015,120	3,306,638

Банк шоттарындағы қалдықтар – бұл ағымдағы шоттар және өтеу мерзімі иемденген күннен бастап үш айға дейін құрайтын мерзімнен бұрын талап ету құқығы бар талап етілмелі депозиттері болып табылады. Компанияның кредиттік, валюталық және пайыз тәуекелдеріне ұшырағыштығы туралы ақпарат және қаржылық активтерге қатысты сезімталдығын талдау 26-ескертпеде ашып көрсетілген.

17 Меншікті капитал және резервтер

«ҚазАвтоЖол» Ұлттық компаниясы» Акционерлік қоғамы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 ж. 1 ақпандағы Қаулысымен құрылды. 2013 ж. Компанияның Жарғылық капиталын Жалғыз акционер 1,065,421 мың теңге мөлшерінде активтер мен міндеттемелер түрінде мүлік есебінен, сондай-ақ 361,563 мың теңге мөлшерінде ақша қаражатын төледі. Компанияның жарияланған, Жалғыз акционер төлейтін акция саны номиналдық құны 1,000 теңге мөлшеріндегі 2,065,421 дана қарапайым акцияны құрады.

2014 ж. Компания 329,429 дана мөлшерінде акцияның қосымша эмиссиясын тіркеді. Акцияны Жалғыз акционер 179,738 мың теңге сомасына ақшамен, 1,391 мың теңге материалдық емес активтермен, 602,467 мың теңге сомасына негізгі құралдармен төледі.

2015 ж. Жалғыз акционер акцияларды 132,199 мың теңге сомасына негізгі құралдармен төледі.

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның жарияланған акцияларының саны номиналдық құны 1,000 теңге мөлшеріндегі 2,394,850 дана қарапайым акцияны және номиналдық құны 815 теңге 1 акцияны құрады. 2020 және 2019 жж. 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның жарияланған, Жалғыз акционер төлеген акцияларының саны номиналдық құны 1,000 теңге мөлшеріндегі 2,342,779 дана қарапайым акцияны құрады.

Дивидендтер

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес компанияның резервтерін бөлу үшін қолжетімді шама ХҚЕС-қа сәйкес дайындалған компанияның қаржылық есептілігі негізінде айқындалады. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияда есепті кезеңде 46,841,446 мың теңге мөлшерінде залалды қамтитын жинақталған шығындар болды (2019 ж.: 34,295,957 мың теңге). 2020 және 2019 жылы Компания дивидендтер есептемеді және төлемеді.

Капиталды басқару

Директорлар кеңесі инвесторлардың, кредиторлардың және нарықтың сенімін сақтап қалу үшін, сонымен қатар бизнестің болашақ дамуын қамтамасыз ету үшін капитал базасының тұрақтылығын қолдауға бағытталған саясатты ұстанады. Директорлар кеңесі капиталдың табыстылығы көрсеткішін бақылайды; бұл көрсеткішті Компания операциялық қызметтен болған нәтиженің капиталдың жалпы шамасына қатынасы ретінде анықтайды. Сонымен қатар директорлар кеңесі қарапайым акция ұстаушыларына тиесілі дивиденд деңгейін қадағалайды.

Компанияның капиталды басқару бойынша ресми саясаты жоқ, алайда басшылық Компанияның операциялық және стратегиялық қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін, сондай-ақ нарыққа қатысушылардың сенімін қолдау үшін капиталды жеткілікті деңгейде ұстап тұрудың шараларын жасайды.

Бұл мақсатқа ақшалай қаражаттарын пәрменді басқару, Компания табысы мен кірісін ұдайы бақылау, сонымен қатар ұзақ мерзімді инвестициялауды жоспарлау арқылы қол жеткізіледі. Еуропалық қайта құру және даму банкінен (ЕҚДБ) алынған қарыз шарттарының талаптарына сәйкес, Компания оң капиталға байланысты қаржылық коэффициентті ұстануға тиіс. 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша, сондай-ақ 2020 жыл ішінде осы коэффициент бұзылды, 2(б) және 18-ескертпе.

18 Ұзақ мерзімді банк қарыздары

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
233 бағдарламасын қаржыландыру мақсатында алынған қарыздар		
Қытайдың ЭксИмБанкі	583,738,528	448,547,199
ЕҚДБ (доллар)	22,945,414	13,265,683
ЕҚДБ (теңге)	16,635,006	9,946,559
	623,318,948	471,759,441
Есептелген пайыздар бойынша ағымдағы берешек	4,151,013	2,725,549
	627,469,961	474,484,990

2019 жылы Компания мен Еуропалық Қайта құру және даму банкі (бұдан әрі – «ЕҚДБ») арасында 138,269,964 мың теңге сомасына несие келісіміне қол қойылып, соған сәйкес «Күрті-Қапшағай», «Атырау-Астрахань», Атырау қаласы солтүстік айналма автомобиль жолдарын қайта құру бойынша жобалар қаржыландырылатын болады.

2018 жылы Компания мен Қытайдың ЭксИм Банкі арасында жалпы сомасы 2,394,789 мың АҚШ долларына кредит келісіміне қол қойылды, осы келісімге сәйкес «Қалбатау-Майқапшағай», «Талдықорған-Қалбатау-Өскемен», «Меркі-Бұрылбайтал», «Астана қ. айналып өту» және «Қарағанды-Балқаш» автомобиль жолдарының телімдерін қайта құру жобалары қаржыландырылатын болады.

2016 жылдың 18 ақпанында Компания мен ЕҚДБ арасында 103,000 мың АҚШ доллары сомасына кредит келісіміне қол қойылды, осы келісімге сәйкес 2214-2295 км «Күрті – Бұрылбайтал» автомобиль жолының телімін қайта құру жобасы қаржыландырылады. 2016 жылдың 26 қазанында Компания мен Еуропалық Қайта құру және Даму Банкінің (бұдан әрі – «ЕҚДБ») арасында 86,000 мың АҚШ доллары сомасына кредит келісіміне қол қойылды, осы келісімге сәйкес 2152-2214 км «Күрті – Бұрылбайтал» автомобиль жолының телімін қайта құру жобасы қаржыландырылады.

Осы қарыз шарттары бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметі кепілгер болып шығады (27-ескертпе).

2020 жыл ішінде Компания жоғарыда көрсетілген кредиттік желілер бойынша 242,824 мың АҚШ долларын және 10,458,160 мың теңгені алды және 25,251 мың АҚШ доллары және 810,602 мың теңге мөлшерінде сыйақылар бойынша берешекті төледі (2019 ж.: Компания жоғарыда көрсетілген кредиттік желілер бойынша 575,043 мың АҚШ долларын және 10,058,743 мың теңгені алды және жоғарыда көрсетілген кредиттік желілер бойынша 23,579 мың АҚШ доллары және 90,696 мың теңге).

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ЕҚДБ-дан қарыз шарттарында көрсетілген ковенанттарға сәйкес, сондай-ақ 2020 жыл ішінде Компания оң капиталмен байланысты қаржылық коэффициентті сақтауға міндетті. Компания қарыз берушіден 2020 жылғы бұзушылық нәтижесінде және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыз мерзімінің соңына дейін мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығынан бас тарта отырып хат алды.

2020 жылдың 31 желтоқсаны					
мың теңге	Валютасы	Пайыздың номиналдық мөлшерлемесі	Өтелетін жыл	Номиналдық құны	Баланстық құны
Қытайдың ЭксИмБанкі	АҚШ долл	2%	2037 г.	586,000,143	583,738,528
ЕҚДБ	АҚШ долл	ЛИБОР 6-ай +1%	2034 г.	23,466,301	22,945,414
ЕҚДБ	Теңге	ЛИБОР 6-ай +1%	2036 г.	16,843,105	16,635,006
Төленетін пайыздар				4,151,013	4,151,013
Пайыздық міндеттемелер жиыны				630,460,562	627,469,961

2019 жылдың 31 желтоқсаны					
мың теңге	Валютасы	Пайыздың номиналдық мөлшерлемесі	Өтелетін жыл	Номиналдық құны	Баланстық құны
Қытайдың ЭксИмБанкі	АҚШ долл	2%	2037 г.	450,005,667	448,547,199
ЕҚДБ	АҚШ долл	ЛИБОР 6-ай +1%	2034 г.	13,525,912	13,265,683
ЕҚДБ	Теңге	ЛИБОР 6-ай +1%	2036 г.	10,058,743	9,946,559
Төленетін пайыздар				2,725,549	2,725,549
Пайыздық міндеттемелер жиыны				476,315,871	474,484,990

Қаржы қызметтерінен міндеттемелер мен ақша ағындары өзгерістерін салыстыру

	2020 ж.	2019 ж.
	Банк қарызы	Банк қарызы
Жыл басындағы қалдық	474,484,990	330,976,225
Қарыз құралдарын тарту	115,858,748	146,193,497
Қарыз қаражатын өтеу	(983,986)	-
Қарыз қызметтерінен ақша ағындарымен байланысты өзгертулер жиыны	589,359,752	477,169,722
Шетел валюталарының айырбастау бағамдарының өзгеруінің әсері	38,911,752	(3,038,285)
Комиссиялар бойынша дисконт есептеу	(621,784)	(870,889)
Комиссиялар бойынша дисконт амортизация (10- ескертпе)	698,008	474,178
Пайыздық шығын	12,004,596	8,264,362
Өтелген пайыздар	(12,882,363)	(7,514,098)
Жыл соңындағы қалдық	627,469,961	474,484,990

19 Кредиторлық және өзге берешек

мың теңге	Ескерту	2020 ж.	2019 ж.
Көрсетілген қызметтер үшін		3,625,556	8,540,045
Негізгі құралдар үшін		2,710	-
Тауарлы-материалдық қорлары үшін		1,351	1,217
Өзге ұзақ мерзімді активтер үшін			
Сенімгерлік басқару шарты бойынша берешек	20	249,988	240,552
		3,879,605	8,781,814

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша кредиторлық берешек теңгемен көрсетілді.

20 Сенімгерлік басқару шарты бойынша берешек

Сенімгерлік басқару Шартының аясында Компанияның осы қаржылық есептілігінде таза негізінде көрсетілген баланстары мен операциялары келесідей болды (3(к) Ескертпесі):

мың теңге	31 желтоқсан 2020 жыл	31 желтоқсан 2019 жыл
Жыл басындағы берешек	240,522	127
Түсім және өзге кіріс	5,195,183	4,889,437
Өзіндік құны	(3,465,264)	(3,159,864)
Әкімшілік шығындар	(969,404)	(932,907)
Өзге	(751,079)	(556,241)
Компанияның Комитетке/(Комитеттен) кредиторлық/(дебиторлық) берешегі	249,988	240,552

21 Принципалдан алынған аванстар

2020 және 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалпы сомасы 93,329,910 мың теңге (2019 ж.: 86,980,427 мың теңге) алынған ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді аванстар негізінен "Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Автомобиль жолдары комитеті" РММ мемлекеттік тапсырманы орындау нысанында Республикалық маңызы бар инвестициялық жобаларды дамытуды ұйымдастыру бойынша мемлекеттік қызметтер көрсету және республикалық маңызы бар автомобиль жолдарын жөндеу.

22 Өзге ұзақ мерзімді және ағымдағы міндеттемелер

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
Ұзақ мерзімді кепілді міндеттемелер		
5% ұстап қалу бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер	1,563,343	953,367
Шарттардың орындалуын қамтамасыз ету бойынша ұзақ мерзімді кепілдемелер	761,172	1,511,622
	2,324,515	2,464,989
Өзге ағымдағы міндеттемелер		
5% ұстап қалу бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер	4,784,532	4,483,994
Қарыздар бойынша резервке қою үшін есептелген комиссиялар	500,318	537,113
Шарттардың орындалуын қамтамасыз ету бойынша қысқа мерзімді кепілдемелер	402,087	378,956
Өзге міндеттемелер	436,010	252,099
Өзге ағымдағы міндеттемелер жиыны	6,122,947	5,652,162

Өзге ұзақ мерзімді және ағымдағы міндеттемелер негізінен қызметті жеткізушілер алдындағы міндеттемелерді ұсынады. Компания қызметті жеткізушілерден шарт бойынша міндеттемелер толық орындалғанға дейін немесе банк кепілдемесі түрінде кепілдемелі кезеңдегі ақауларды жою жұмыстарының қамтамасыз етілуі ұсынылғанға дейін, сондай-ақ жеткізушілерден қызмет көрсету бойынша міндеттемелердің орындалуына шарттарға сәйкес алынған шарттардың орындалуын қамтамасыз ету кепілдемелері ұсынылғанға дейін шарт бойынша орындалған көлем сомасынан 5% ұстап қалады. Осы кепілдемелер жеткізушілердің шарт бойынша міндеттемелерін орындағаннан кейін, оның ішінде кепілдемелі кезең аяқталғанда қайтарылуға тиіс.

2020 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2019 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ұзақ мерзімді кепілдіктің баланстық құны 12,2% мөлшерінде нарықтық мөлшерлемені қолдана отырып дисконтталған ақша қаражатының болашақ ағымының келтірілген құны болып табылады (2019: 12.29%)

23 Болашақ кезеңдегі кірістер

Болашақ кезеңдегі кірістер төленген комиссияларды және 233 Бағдарламасы бойынша инвестициялық жобаларын қаржыландыру мақсатында алынған қарыздар бойынша пайыз шығындарын өтеу ретінде ҚР ИИДМ АЖК-нан алынған сомамен ұсынылған. Болашақ кезеңдегі кірістер қарыздар бойынша шығындарды тиімді пайыз мөлшерлемесі бойынша таныған кезеңдегі пайдаға жатқызылады.

24 Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы және кейінге қалдырылған өтеулер бойынша міндеттемелер

2020 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2019 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы сенімгерлік басқару шарттарының талаптарына сәйкес және №233 бағдарламасы аясында автомобиль жолдарын қайта құру бойынша мемлекеттік тапсырманың орындалуын ұйымдастыру бойынша «Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Автомобиль жолдары комитеті» РММ-нің банк қарыздары бойынша ағымдағы және болашақ пайыз шығындарын өтеуімен ұсынылған, 18-ескертпе. Осы шарттар аясында Компания негізгі борышты өтеуді, пайыз және қарызға қызмет көрсету шығындарын, есеп-айырысқан кезде туындайтын бағамдық айырманы қамтитын қажетті шығынның өтелуіне құқылы.

Банк қарыздары бойынша болашақ пайыз шығындарын өтеуден алынған экономикалық пайда пайыз шығындарын өтеудің болашақ ағымдары мен банк қарыздары шарттарының аясында қолданыстағы нарық мөлшерлемелері бойынша есептелген бастапқы таныған кезде олардың әділ құны арасындағы айырма мөлшерінде есепке алынады, 18-ескертпе.

мың теңге	Валюта сы	31 желтоқсан 2020 жыл		31 желтоқсан 2019 жыл	
		Номиналдық құны	Баланстық құны	Номиналдық құны	Баланстық құны
Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы	АҚШ долл	118,913,499	107,099,530	116,181,575	87,894,174
Ұзақ мерзімді бөлігі			93,315,737	-	77,643,588
Қысқа мерзімді бөлігі			13,783,793	-	10,250,586
Кейінге қалдырылған өтемақылар бойынша міндеттеме	АҚШ долл	(118,913,499)	(89,687,318)	(116,181,575)	(79,263,011)
Ұзақ мерзімді бөлігі			(78,436,996)	-	(69,012,425)
Қысқа мерзімді бөлігі			(11,250,322)	-	(10,250,586)

2020 жылдың 31 желтоқсанында және 2019 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл бойынша болашақ кезеңдегі шығындардың кейінге қалдырылған өтемақысының қозғалысы келесі түрде көрсетілген:

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
1 қаңтарда	87,894,174	63,520,981
Бір жылда есептелгені	20,097,019	31,555,099
Берешекті өтеу	(12,004,596)	(8,264,362)
Қаржылай кірістерімен ұсынылған түзетулердің әділ құнына дейін амортизациялануы	2,315,090	1,544,159
Бағамдық айырма бойынша шығындағы өзгерістер	8,772,911	(461,703)
Басқа өзгерістер	24,932	-
31 желтоқсанда	107,099,530	87,894,174

2020 жылдың 31 желтоқсанында және 2019 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл бойынша кейінге қалдырылған өтемақылар бойынша міндеттемелердегі қозғалыс келесі түрде көрсетілген:

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
1 қаңтарда	79,263,011	54,896,989
Бір жылда есептелгені	20,097,019	31,555,099
Есептен шығару	(9,689,506)	(6,720,203)
Өзге өзгерістер	16,794	(468,874)
31 желтоқсанында	89,687,318	79,263,011

2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақының баланстық құны және кейінге қалдырылған өтеулер бойынша міндеттемелер Компания алған банк қарыздары бойынша пайыз мөлшерлемесін ұсынатын пайда болған күні 1.18%-11.11% (2019 ж.: 2%-6.37%) мөлшерлемесін қолдана отырып дисконтталған ақша қаражатының болашақ ағымының келтірілген құны болып табылады,

18-ескертпе. Басшылықтың бағалауына сәйкес, қолданылатын мөлшерлеме тапсырыс берушіге тән кредиттік тәуекелдің бағалауын көрсетеді

25 Шартты активтер және міндеттемелер

(а) Сақтандыру

Қазақстан Республикасында сақтандыру қызметінің нарығы қалыптасу кезеңінде және әлемнің басқа елдерінде кең таратылған көптеген сақтандыру түрлері Қазақстанда әзірге қолжетімді емес. Компания ғимараттар мен жабдықты, қызметінің уақытша тоқтатылуын немесе Компанияның мүлігін пайдалану нәтижесінде келтірілген мүліктік немесе экологиялық зиян бөлігінде үшінші тұлғалардың жауапкершілігіне қатысты немесе Компания қызметіне қатысты өзге жағдайда толық сақтандыру жүргізген жоқ. Компания өз қызметін тиісті деңгейде сақтандырмайынша, жұмсалған шығындар немесе белгілі бір активтерден айырылып қалу Компанияның қызметі мен қаржылық жағдайына айтарлықтай жағымсыз әсер етуі мүмкін деген тәуекел болады.

(б) Сот талқылаулары

Басшылықтың пікірінше, қазіргі уақытта Компанияның аяқталмаған қандай да бір сот үрдістері немесе нәтижелері Компанияның операциялық қызметіне немесе қаржылық жағдайына елеулі түрде әсер ете алатын және Компанияның қаржылық есептілігінде ашып көрсетілуге тиіс өзге шағымдары жоқ.

(в) Шартты салық міндеттемелері

Қазақстанның салық жүйесі салыстырмалы түрде жаңа бола тұра, заңнамалық нормалардың, ресми түсіндірмелердің және сот шешімдерінің жиі өзгеруімен, дұрыс мазмұндалмауы немесе қарама-қайшы болуымен сипатталады, бұл әр түрлі салық органдарының жоғарыда аталғандарды, соның ішінде ХҚЕС-ға сәйкес кірістерді, шығындар мен қаржылық есептіліктің басқа баптарын есепке алу тәртібіне қатысты пікірді түрліше түсіндіруіне жол береді.

Салықтарды есептеу дұрыстығына қатысты тексерістер мен зерттеулермен ірі айыппұл салуға және төлем пайызды алуға құқығы бар әртүрлі деңгейдегі реттеу органы айналысады. Есеп беру кезеңде салықтардың дұрыс есептелуін соңғы бес күнтізбелік жыл ішінде тексеруге болады, бірақ белгілі бір жағдайларда бұл уақыт ұзартылуы мүмкін.

Аталған мән-жайлар Қазақстандағы салық тәуекелдерінің басқа мемлекеттердегіден біршама жоғары болуына әкеп соғады. Компания Басшылығы, қолданыстағы салық заңнамасын, нормативтік талаптарды және сот шешімдерін өзінің ұғынуы тұрғысынан бастама ала отырып, салық міндеттемелері толық мөлшерде көрсетілген деп есептейді. Алайда, түрлі реттеуші органдарының салық заңнамасын түсіндіруі Компания басшылығының пікірінен өзгеше болуы мүмкіндігін ескере отырып, реттеуші органдардың тарапынан Компанияға қатысты мәжбүрлі түрде әрекет етуді қолданған жағдайда, олардың Компанияның осы қаржылық есептілігіне деген әсері елеулі болуы ықтимал.

26 Әділ құны және тәуекелдерді басқару

(а) Есептіліктегі жіктелу және әділ құны

Әділ құнын бағалау

Компания басшылығының пікірінше, Компанияның қаржылық активтері мен міндеттемелерінің әділ құны Қытайдың ЭксИм Банкінен алынған банк қарыздарын қоспағанда, 2020 жылдың 31 желтоқсаны мен 2019 жылдың 31 желтоқсанында оның баланстық құнына тең.

Төмендегі кестеде Қытайдың ЭксИм Банкінен алынған банк қарыздарының баланстық және әділ құны көрсетілген, олар қаржылық есептілігіндегі ақпаратты ашып көрсету мақсатында әділ құны иерархиясының 2-деңгейіне жатқызылған.

мың теңге.	Ескерту	Баланстық құны		Әділ құны	
		2020 ж.	2019 ж.	2020 ж.	2019 ж.
Әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржылық активтері					
Қытайдың ЭксИм Банкінің қарыздары	18	583,738,528	448,547,199	547,474,388	310,487,059

2020 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Қытайдың ЭксИм Банкінен алынған банк қарыздарының әділ құны нарықтық сыйақы мөлшерлемелері бойынша дисконтталған ақша қаражатының болашақ ағымының келтірілген құнын ұсынады:

	2020 ж.	2019 ж.
АҚШ долларында	3.01%	3.52%

Әділ құнын бағалау активті сатқанда немесе міндеттемелерді бағалау күні нарыққа қатысушылар арасында ұйымдастырылған нарығында жүргізілетін операция шартында берген кезде төленген бағаны анықтауға бағытталған.

Осыған қарамастан, тұрлаусыздық факторын, сондай-ақ қолданылатын пайымдаулардың субъективтілігін назарға ала отырып әділ құны активтердің бірден өткізілетін құны, ал міндеттемелер – ретке келтірілетін түрде қарастырылмауға тиіс.

Белсенді нарықтарда бағасы белгіленген қаржылай активтер мен міндеттемелердің әділ құны нарықтық баға белгіленуге немесе дилердің бағаны белгілеуіне негізделген.

Барлық өзге қаржы құралдары үшін Компания бағалау әдістерін пайдалана отырып әділ құнын анықтайды.

Бағалау әдістерінің мақсаты - бағалау күні активті сату немесе нарыққа қатысушылар арасында міндеттемені беру бойынша ұйымдастырылған нарығында жүзеге асырылатын операцияның жүргізуі мүмкін бағаны көрсететін әділ құнын бағалау әдісіне қолжеткізу болып табылады.

(б) Әділ құнын бағалау иерархиясы

2020 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2019 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылай активтер мен міндеттемелер әділ құны иерархиясының 2-деңгейіне жатқызылды, осыған әділ құны иерархиясының 3-деңгейіне жатқызылған сату үшін қолда бар қаржылай активтері кірмейді. Сату үшін қолда бар қаржылай активтері ДСКФ борыштық міндеттемелермен ұсынылған.

Келесі кестеде 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2019 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша әділ құны бойынша көрсетілетін қаржы құралдарының талдауы әділ құны иерархиясының деңгейлері бөлінісінде көрсетілген. Сомалар қаржылық жағдай туралы есебінде көрсетілген сомаларға негізделеді:

мың теңге	Ескерту	3-деңгей	
		2020 ж.	2019 ж.
ДСФК қамтамасыз етілген міндеттемелері	13	166,943	271,339

2020 жылдың 31 желтоқсанында және 2019 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл бойынша әділ құны иерархиясының 3-деңгейіне жатқызылатын әділ құнын бағалаудағы өзгерістерді мына түрде көрсетуге болады:

мың теңге	2020 ж.	2019 ж.
1 қаңтардағы қалдық	271,339	305,340
Өтелгені	(104,396)	(34,001)
Жыл аяғындағы қалдығы	166,943	271,339

2020 жылдың 31 желтоқсанында және 2019 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл бойынша Компания әділ құнының иерархия деңгейлері арасында аударма жасаған жоқ.

Төмендегі кесте 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2019 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша әділ құны иерархиясының 3-деңгейі санатына кіретін қаржы құралдарын бағалаған кезде жыл аяғында қолданылатын бақыланбайтын елеулі деректер туралы ақпаратты ұсынады:

Құрал түрі	Әділ құны мың теңге	Бағалау әдісі	Бақыланбайтын елеулі деректер
Қамтамасыз етілген борыштық міндеттемелер	166,943	Ақша қаражатының дисконтталған ағымы	Дисконттау мөлшерлемесі және күтілетін ақша ағымы

Қаржы құралдарын пайдалану нәтижесінде Компания келесі тәуекел түріне ұшырайды:

- кредиттік тәуекел (26(б)(ii) ескертпе);
- өтімділік тәуекелі (26(б)(iii) ескертпе);
- нарық тәуекелі (26(б)(iv) ескертпе).

(i) Тәуекелдерді басқарудың негізгі қағидалары

Директорлар кеңесі Компанияның тәуекелдерді басқару жүйесін ұйымдастыру және осы жүйенің қызмет етуін қадағалау үшін жалпы жауапкершілік көтереді.

Тәуекелдерді басқару бойынша Компанияның саясаты Компания ұшырайтын тәуекелдерді айқындау және талдау, тәуекелдің рұқсат етілген шекті мәндерін және тиісті бақылау тетіктерін бекіту мақсатында, сондай-ақ тәуекелдерді мониторингілеу және белгіленген шектеулерді ұстану үшін әзірленді. Тәуекелдерді басқару саясаты мен жүйесі нарық жағдайының және Компания қызметінің өзгеруіне байланысты өзгерістер енгізу қажеттігі тұрғысынан алғанда үнемі талданып тұрады. Компания реттелген және ықпалды бақылау жүйесін жасау мақсатында барлық қызметкер өзінің орны мен міндетін ұғынатын оқыту мен басқару стандарттары мен рәсімдерін бекітеді.

Компанияда құрылған Аудит жөніндегі комитеті Компанияның тәуекелдерді басқару бойынша саясат пен рәсімдердің орындалуын басшылықтың қалай қамтамасыз ететінін бақылайды және Компания ұшырайтын тәуекелдерге қатысты тәуекелдерді басқару жүйесінің сәйкес келуін талдайды. Аудит жөніндегі комитет өзінің қадағалау функцияларын ішкі аудит қызметімен тығыз өзара байланыс жасай отырып жүргізеді. Ішкі аудит қызметі бақылаудың ішкі тетіктеріне және тәуекелдерді басқару рәсімдеріне тұрақты (жоспарлы) және же жоспардан тыс тексеру жүргізіп тұрады, оның нәтижелері туралы Аудит жөніндегі комитетіне есеп береді.

(ii) Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел – бұл Компанияда сатып алушының немесе контрагенттің қаржылық құралдар бойынша өздерінің шарт бойынша міндеттемелерін атқармауымен, негізінен, Компания сатып алушыларының дебиторлық берешегіне байланысты орын алатын қаржылық залалдың орын алу тәуекелі.

Кредиттік тәуекелге ұшырағыштық

Қаржылай активтердің баланстық құны оған қатысты Компания кредит тәуекеліне ұшырайтын максималды көлемін көрсетеді. Есеп берілетін күні кредит тәуекелінің максималды деңгейі келесіні құрады:

мың теңге	Ескерту	2020 ж. 31	2019 ж. 31
		желтоқсаны	желтоқсаны
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	15	310,360,795	108,804,059
Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы	24	107,099,530	87,894,174
Дебиторлық және өзге берешек	15	14,157,452	11,983,136
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	16	7,015,120	3,306,638
Қолданылуы шектелген ақша қаражаттары	14	162,779	653,155
		438,795,676	212,641,162

Дебиторлық және өзге берешек

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның дебиторлық берешегінің 96% - ы ҚР ИИДМ ӘПК дебиторлық берешекке тиесілі (2019 жылы: 97%). 2020 жылғы 31 желтоқсандағы және 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ел шегінде дебиторлық және басқа да берешектерге қатысты кредиттік тәуекелге барынша ұшырау тиісінше 431,617,777 мың теңгені және 208,681,369 мың теңгені құрады.

Компанияның дебиторлық және өзге берешегіне қатысты кредиттік тәуекелге ұшырағыштығын талдау төменде көрсетілген:

мың теңге	2020 ж.	
	31 желтоқсаны	
	Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын	Кредиттік- құнсызданған
Standard&Poors сыртқы кредиттік рейтингісі «BBB-» деңгейінен төмен емес	431,733,720	-
Жалпы баланстық құны жиыны	431,733,720	-
Құнсызданудан болған залал резерві	(115,943)	-
	431,617,777	-

мың теңге	2019 ж.	
	31 желтоқсаны	
	Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын	Кредиттік- құнсызданған
Standard&Poors сыртқы кредиттік рейтингісі «BBB-» деңгейінен төмен емес	210,710,590	-
Жалпы баланстық құны жиыны	210,710,590	-
Құнсызданудан болған залал резерві	(2,029,221)	-
	208,681,369	-

9 ХҚЕС (IFRS) сәйкес 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша дебиторлық берешектің құнсыздануын бағалау мақсатында және оның төлену кезеңін ескере отырып, басшылық құнсызданудан болған залалды бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредит залалдарына тең сомада бағалау туралы шешім қабылдады.

Түпкілікті жалғыз сатып алушы «Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Автомобиль жолдары комитеті» РММ атынан ҚР ИИДМ (тапсырыс беруші) дефолт ықтималдығы 0.05% (2019: 2.3%) тең деп алынды, өйткені компания Standard&Poors сыртқы кредиттік рейтингісі «BBB-» деңгейіндегі мемлекеттік ұйым болып табылады, ал дефолт (LGD) жағдайында залал шамасы 57.65% (2019: 58.25%) құрады.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компанияда тапсырыс берушіден мерзімі өткен дебиторлық берешек болған жоқ, 9 ХҚЕС (IFRS) сәйкес дебиторлық берешекке қатысты күтілетін кредиттік шығынның есептік сомасы 115,943 мың теңгені құрайды (2019 жылғы 31 желтоқсан: тапсырыс берушіден мерзімі өткен дебиторлық берешегі жоқ, 9 ХҚЕС (IFRS) сәйкес дебиторлық берешекке қатысты күтілетін кредиттік шығынның есептік сомасы 2,029,221 мың теңгені құрайды).

Ақша қаражаттары және олардың баламалары

2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның жалпы сомасы 7,177,885 мың теңгеге ақша қаражаттары және олардың баламалары болды (2019 жылдың 31 желтоқсаны: Компанияның жалпы сомасы 3,959,793 мың теңгеге ақша қаражаттары және олардың баламалары болды), бұл Компанияның осы активтер бойынша кредиттік тәуекелге ұшырағыштығының максималды деңгейін көрсетеді. Ақша қаражаттары және олардың баламалары негізінен Standard&Poors рейтингілі агенттігінің шкаласына сәйкес кредиттік рейтингісі «B+» ие болып келетін негізінен «ForteBank» АҚ алынған

Ақша қаражаттарының және олардың баламаларының құнсыздануы күтілетін 12 айлық кредит залалдары негізінде бағаланды және ол тәуекелге ұшырайтын жайғасымдардың қысқа мерзімдерін көрсетеді. Компанияның пікірінше, контрагенттердің сыртқы кредиттік рейтингтеріне сүйене отырып өз иелігіндегі ақша қаражаттары және олардың баламаларының кредиттік тәуекелі төмен.

9 ХҚЕС (IFRS) бастапқы қолданған кезде Компания 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша болмашы әсер етуі салдарынан құнсыздану резервін таныған жоқ.

Ақша қаражаттары және олардың баламалары келесі қаржы институттарында жайғастырылған:

мың теңге	Standard&Poors деректері бойынша кредиттік рейтингісі	Баланстық құны	
		2020 ж. 31 желтоқсаны	2020 ж. 31 желтоқсаны
«Нұрбанк» АҚ	B-	4,541,207	1,562,983
«ForteBank» АҚ	B+	2,470,842	1,742,390
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Қазынашылық комитеті мемлекеттік мекемесі	BBB-	162,779	653,155
«Bank RBK» АҚ	B-	3,057	1,265
		7,177,885	3,959,793

(iii) Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – ол бойынша есеп-айырысулар ақша қаражатын немесе өзге қаржы активтерін беру арқылы жүргізілетін қаржы міндеттемелерін орындау бойынша Компанияда қиындықтардың туындау тәуекелі. Компанияның өтімділікті басқару бойынша тәсілі – қабылданбайтын шығындардың туындауына жол бермей және Компания беделін тәуекелге ұшыратпай, Компанияда өзінің міндеттерін әдеттегі, сондай-ақ шиеленіскен жағдайларда өтеуі үшін жеткілікті өтімді қаражатының үнемі болуын мейлінше қамтамасыз етуде тұжырымдалады.

Өтімділік тәуекеліне ұшырағыштық

Төменде есеп берілетін күні қаржылық міндеттемелерін өтеудің шарттағы қалған мерзімдері туралы ақпарат ұсынылған. Пайыз төлемдерінің есептік сомасын қоса алғанда және есепке алу туралы әсерін жоққа шығаратын жалпы және дисконтталмаған сомалары көрсетілген.

мың теңге	Шарт бойынша ақша ағымы				
	Номиналдық құны	1 айдан аз	1 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан астам	Жиыны
Туынды емес қаржылық міндеттемелер					
Кредиторлық және өзге берешек	(3,879,605)	(3,879,605)	-	-	(3,879,605)
Өзге ағымдағы міндеттемелер	(6,122,947)	-	(6,122,947)	-	(6,122,947)
Банк қарыздары*	(630,460,562)	-	(5,861,768)	(624,598,794)	(630,460,562)
Өзге ұзақ мерзімді міндеттемелер	(2,324,515)	-	-	(2,324,515)	(2,324,515)
Туынды емес қаржылық активтер					
Қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	324,518,247	-	14,157,452	310,360,795	324,518,247
Банктердегі ақша қаражаттары және шоттар	7,015,120	7,015,120	-	-	7,015,120
Қолданылуы шектелген ақша қаражаттары	162,779	-	162,779	-	162,779
Өзге ұзақ мерзімді активтер	166,943	-	-	166,943	166,943
Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы	107,099,530	-	13,760,990	93,338,540	107,099,530
	(203,825,010)	3,135,515	16,096,506	(223,057,031)	(203,825,010)

2019 ж. 31 желтоқсаны мың теңге	Шарт бойынша ақша ағымы				
	Номиналдық құны	1 айдан аз	1 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан астам	Жиыны
Туынды емес қаржылық міндеттемелер					
Кредиторлық және өзге берешек	(8,781,814)	(8,781,814)	-	-	(8,781,814)
Өзге ағымдағы міндеттемелер	(5,652,162)	-	(5,652,162)	-	(5,652,162)
Ұзақ мерзімді банк қарыздары*	(476,315,871)	(23,212,242)	(2,725,549)	(450,378,080)	(476,315,871)
Өзге ұзақ мерзімді міндеттемелер	(2,464,989)	-	-	(2,464,989)	(2,464,989)
Туынды емес қаржылық активтер					
Қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	122,816,416	-	11,983,136	110,833,280	122,816,416
Банктердегі ақша қаражаттары және шоттар	3,306,638	3,306,638	-	-	3,306,638
Қолданылуы шектелген ақша қаражаттары	653,155	-	653,155	-	653,155
Өзге ұзақ мерзімді активтер	271,339	-	-	271,339	271,339
Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы	87,894,174	-	10,290,146	77,604,028	87,894,174
	(278,273,114)	(5,475,176)	(8,703,076)	(264,094,862)	(278,273,114)

* Ұзақ мерзімді банк қарыздары бойынша ақша ағымдарына болашақ пайыз шығындары кірмейді. Сенімгерлік басқару шартына сәйкес есептелген сыйақыны қоса алғанда қарыздар бойынша шығындары ҚР ИИДМ АЖК-нан өтелуге тиіс.

(iv) Нарық тәуекелі

Нарық тәуекелі – бұл нарық бағасының, мысалға, шетел валютасын айырбастау бағамының және сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруі Компания пайдасына немесе оның қаржы құралдарының құнына жағымсыз әсер ету тәуекелі. Нарық тәуекелін басқарудағы мақсат – нарық тәуекеліне ұшырағыштықты бақылау және оны рұқсат етілген шектерде ұстап тұру, бұл кезде инвестициялардың табыстылығын оңтайландыруға қолжеткізуден тұжырымдалады.

Нарық тәуекелін басқару мақсатында Компания туынды құралдарын сатып алады және сатады, сондай-ақ қаржылық міндеттемелерді көтереді. Барлық осындай операция Тәуекелдерді басқару жөніндегі комитеті бекіткен нұсқаулықтарға сәйкес жүзеге асырылады. Кезең ішіндегі пайда немесе залал көрсеткішінің өзгергіштігін реттеу мақсатында Компания хеджерлеу есебін пайдаланбайды.

(v) Валюталық тәуекел

Компания сатып алу операцияларын Компанияның функционалдық валютасынан, яғни қазақтан теңгесінен ерекшеленетін валютада жүргізе отырып валюталық тәуекелге ұшырайды. Көрсетілген операциялар көбінесе АҚШ долларында көрсетілген.

Шетел валютасында көрсетілген өзге монетарлық активтер мен міндеттемелерге қатысты Компания саясаты тәуекелге ұшырайтын таза жайғасымды бұл қажет болған кезде, қысқа мерзімді теңгерімсіздікті жою үшін шетел валютасын «спот» бағамы бойынша сатып алу немесе сату арқылы рұқсат етілген шектерде ұстап тұруға бағытталған.

Валюталық тәуекелге ұшырағыштық

Компанияның валюталық тәуекелге ұшырағыштығы атаулы шамасына қарай төмендегідей болды:

мың теңге	АҚШ долл. көрсетілді	АҚШ долл. көрсетілді
	2020 ж.	2019 ж.
Банктердегі ақша қаражаттары және шоттар	-	-
Ұзақ мерзімді банк қарыздары	(610,500,478)	(464,938,585)
Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы	107,099,530	87,894,174
Өзге ағымдағы міндеттемелер	(500,318)	(537,113)
Тәуекелдің таза шамасы *	(503,901,266)	(377,581,524)

Жыл ішінде шетел валюталарының келесі негізгі айырбастау бағамдары қолданылды:

	Орташа айырбастау бағамы		Есеп берілетін күніндегі «спот» айырбастау бағамы	
	2020 г.	2019 г.	2020 г.	2019 г.
1 АҚШ доллары	413.36	382.75	420.71	381.18

Сезімталдықты талдау

Төменде көрсетілгендей, 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдайы бойынша теңгенің қалған валюталарға қатысты нығаюы (әлсіреуі) төменде келтірілген сомаға корпоративтік табыс салығын шегере отырып пайданың немесе залалдың ұлғаюына/(азаюына) алып келуші еді. Бұл тікелей капиталға әсер еткен жоқ. Осы сараптамалық ақпарат Компания есеп берілетін кезең аяғындағы жағдай бойынша дәйектелген түрде мүмкін деп қарастыратын валюталардың айырбастау бағамдарының ауытқуларына негізделді. Талдау жүргізу барысында барлық басқа ауыспалылар, оның ішінде пайыз мөлшерлемесі өзгеріссіз қалады деп болжау жасалды.

мың теңге	Пайда немесе залал	
	Теңгенің нығаюы (20%)	Теңгенің әлсіреуі (20%)
2020 жылдың 31 желтоқсаны		
АҚШ доллары	40,312,101	(40,312,101)
2020 жылдың 1 қаңтары		
АҚШ доллары	30,206,522	(30,206,522)

* 10-ескертпеде көрсетілгендей, сенімгерлік басқару шарттарының талаптарына сәйкес Компания есеп айырысқан кезде пайда болатын бағамдық айырманы қамтитын сенімгерлік басқару бойынша қажетті шығынның өтелуіне құқылы. Компания қарыз бойынша негізгі борышты төлеген сәтте алынатын өтемақыны есептеу әдісімен таниды.

27 Байланысты тараптар

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті атынан Қазақстан Республикасының Үкіметі Компанияның құрылтайшысы болып табылады. Қазақстан Республикасының Үкіметі Компанияны түпкілікті нәтижеде бақылайтын тарап болып келеді.

"Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу" ХБЕС 24-ке сәйкес, егер байланысты Тараптар арасындағы қатынастар кәсіпорындардың өзара қатынастарына байланысты болса, Компания байланысты тараптармен операцияға және осындай операциялар бойынша қалдықтарға қатысты ақпаратты ашуға қойылатын талаптарды қолданудан босатылады:

- а) бақылайтын, бірлескен бақылауға ие немесе Компанияға айтарлықтай ықпалы бар үкіметімен;
- б) байланысты тарап болып табылатын басқа кәсіпорын бар, өйткені сол үкімет бақылауды, бірлескен бақылауды немесе оларға айтарлықтай әсер етеді.

Басқарушы қызметкерлермен жасалатын операциялар

Аға буын қызметкерлеріне сыйақы беру

Аға буын қызметкерлерінің есеп беру жылында алған сыйақылары 114,970 мың теңге (2019 ж.: 70,847 мың теңге) сомасын құрады.

Байланысты тараптармен жасалатын өзге операциялар

мың теңге	31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі мәмілелер сомасы		31 желтоқсандағы жағдай бойынша есеп-ауырысу қалдығы	
	2020 ж.	2019 ж.	2020 ж.	2019 ж.
	Комиссиялық сыйақылар бойынша кіріс	1,654,062	850,826	221,365,767
«Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Автомобиль жолдары комитеті» РММ	1,654,062	850,826	221,365,767	26,523,446
Болашақ кезеңдегі шығындар бойынша кейінге қалдырылған өтемақы	2,315,090	1,544,159	89,528,778	87,894,174
«Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Автомобиль жолдары комитеті» РММ	2,315,090	1,544,159	89,528,778	87,894,174
Кейінге қалдырылған өтеулер бойынша міндеттемелер	9,689,506	6,720,203	(99,625,755)	(79,263,011)
«Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Автомобиль жолдары комитеті» РММ	9,689,506	6,720,203	(99,625,755)	(79,263,011)

2020 жыл ішінде Компания байланысқан тараптарға қызметтерді 100% толық мөлшерде өткізді (2019 ж.: 100%).

233 бағдарламасы бойынша инвестициялық жобаларын қаржыландыру мақсатында алынған қарыздар бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметі кепілгер болып табылады. Қазақстан Республикасының Үкіметі ұсынған кепілдеменің жалпы сомасы 2,577,789 мың АҚШ долларын және 138,269,964 мың теңгені құрайды (2019 жылы: 2,577,789 мың АҚШ доллары).

28 Есептік мерзімнен кейінгі жағдай

2021 жылғы қаңтарда Компания Қытайдың ЭксИм банкімен қол қойылған кредиттік келісім шеңберінде жалпы сомасы 5,346,252 АҚШ долларына (теңгедегі баламасы: 2,249,222 мың теңге) қаржыландыру алды.

2020 жылғы қаңтарда Компания ЕҚДБ 2016 жылғы 18 ақпанда және 2016 жылғы 26 қазанда қол қойған кредиттік желілердің негізгі келісімшарттары шеңберінде жалпы сомасы 87,864 АҚШ долларына (теңгемен баламасы: 36,828 мың теңге) қаржыландыру алды.